

MTI.

Kiadja a Magyar Távirati Iroda, Budapest, VIII. Bródy Sándor-utca 7-7. Telefon: 333-334, 339-340
A szerkesztésért és a kiadásért a vezérigazgató felel

MTI BELFÖLDI HIREK

1. kiadás 1952. december 14. 7 óra -- perc

Évről-évre gazdagabbak lesznek a pusztaszikszói "Szabad Nép" tészes dolgozói

1. Vid. Ké. /Ma. K.

1949. őszén alakult meg a pusztaszikszói "Szabad Nép" termelőszövetkezeti csoport 18 családdal, 275 hold földön. A volt kiserkei birtokon alakult tészes dolgozói, a volt gazdasági családok, napszámosok rövid idő alatt bebizonyították, hogy jó gazdái a földnek.

A pusztaszikszói "Szabad Nép" tészes-^{egy}nek tavaly még csak 60 sertése volt, az idén már 126. Ma rőfőllománjuk kilenccel szaporodott. Ebben az évben/100 főrőhelyes hizlaldát és 500 főrőhelyes baromfiolat építettek.

Ebben az évben bevezették a villanyt a tészes minden helyiségébe. Négy villanymotort kaptak és a jövő évben már konyhakészítési növényeik öntözésénél is villanyerőt használnak.

A tészes gazdagodásával együtt gazdagodnak a csoport tagjai is. Aki egész évben szorgalmasan dolgozott, az az évrőlgi zárszámadáskor megkapta munkája jutalmát. Domán András és családja ebben az évben 842 munkagységet teljesített. Ő maga 336-ot, fia, aki sertésgondozó 397-ot, felesége 98-ot, és kisfia a nyári szünidő alatt növényápolásban 11 munkagységet. A Domán-család olyan részesedést kapott, hogy azt minden középparaszt megirigyelhetné. Csak búzából egy dűl 35 mészát szállított haza. Olajból 14 kilót, mákból 24 kilót, és sok más terményt, valamint 5700 forint készpénzt kapott. Hasonló jövedelemre tett szert Gál István és családja, akik 836 munkagységet teljesítettek ebben az évben.

A pusztaszikszói "Szabad Nép" termelőszövetkezeti csoport beszállási kötelezettségének is 100 százalékban eleget tett. A tagok valamennyien megelégedett, boldog emberek, a múltévról már csak, mint rossz emlékre gondolnak vissza. /MTI/

Irodalmi pályázat ipari tanulók részére.

1. GG. /Ma. Tón 3 K.

Az MTH irodalmi pályázatot hirdeti ipari tanulók részére. A pályázók szabadon választott szépirodalmi műről írhatnak dolgozatot. A pályaművekben ki kell térni erre, hogy melyik szerző műve a leginkább a pályázó figyelmét, mit tanult a könyvből, mennyiben tetten könyvebbé a könyv elolvasása munkáját. A legjobb dolgozatokat 100-500 forintig terjedő pénzzutalommal díjazza a bíráló bizottság. A dolgozatok beküldési határideje március 1. Az eredmény hirdetésre április 15. után kerül sor. /MTI/ /1953.

MTI BELFÖLDI HIREK

B 2. kiadás 1952. december 14. 7 óra 05 perc

Az erdőesítés, fásítás hírei Szabolcs megyéből

i Vid Ká/Ma K

A kemecsei és nyirturáni dolgozó parasztek felszámolták, hogy az utcai sorfákat a házak előtt maguk ültetik el. Amint a suhángok megérkeztek minden dolgozó parasztnak írtak és elültették a háza előtti utszakaszon. Vállalták a csemeték pótlását és védelmét is. A kemecsei dolgozó parasztek 634, a nyirturániak pedig 600 suhángot ültettek el házaik elé.

x x x

A penészleki "Kossuth" tiszos tagjai gazdaságuk nyolc és fél hold, mezőgazdasági művelésre alkalmatlan területén 32.000 akác- és juharfa csemetét ültettek el.

x x x

A gulyásleki "Haladás", a császárszállási "Új Alkotmány", a kemecsei "Béke" és "Petőfi" termelőcsoportok tagjai elhatározták, hogy egy-egy hold földön csemetekertet létesítsenek. Elhatározásukat valóra váltották, mind a négy termelőcsoport, mintegy 25 millió forintot vetett el holdenként a jól előkészített területre. A csemetekert létesítésével ezek a termelőcsoportok jelentősen hozzájárulnak a megye fásítási tervének teljesítéséhez. Csemetekertjeikből, számításuk szerint, mintegy százezer csemetét szednek majd ki holdenként a következő esztendőben. /MTI/

Megjelent a Magyar-Orosz Szótár
k AKV M /Ma K

A magyar közönségnek eddig nem állt rendelkezésére olyan általános magyar-országi szótár, amely a magasabbfokú nyelvtanulók és különösen a fordítómunka igényeit kielégíthette volna. Ezt a hiányt pótolja a Hadrovics László és Gáldi László szerkesztésében most megjelent Magyar-Orosz-Szótár, amely több mint 60.000 szót tartalmaz. A szerkesztők nagy gondot fordítottak arra, hogy a szóár felölelje a mai élettel, a politikai és társadalmi átalakulással, a szocializmus építésével kapcsolatos szókincsét. A szótárt az Akadémiai Kiadó jelentette meg. /MTI/

MTI BELFOLDI HIREK

B. 3. kiadás 1952. december 14.

7 óra 10perc

Év végéig 1,600.000 forint értékű árut adnak népgazdaságunknak terven felül a Budapesti Lenfogyár dolgozói

i NS/HM/B Tom plusz 10 K

ma

A Budapesti Lenfogyár dolgozói fogadalmat tettek Rákosi Mátyásnak, hogy évi tervüket december 15-re befejezik.

A dolgozók egyemberként indultak harcba a célkitűzés megvalósításáért. Kiszélesítették, átszervezték a versenymozgalmat. Az egyéni legversenyző dolgozók brigádokat szerveztek. Ezek a brigádok versenyre hívták egymást. A nemes vetélkedésben egyre több dolgozó szerzte meg a büszke sztahanovista címet. A finomfonodában a "Vörös Csillag", a gerbevezőben a "Zója" brigád minden tagja már sztahanovista.

Az üzemen már 83 brigád van és ezekben 31 új sztahanovista harcol a többtermelésért.

A minőség javítása terén is komoly eredményeket értek el a gyár dolgozói, amit legjobban a harmadik negyedévben elnyert "Elüzem" csillag bizonyít.

A csévéelőben minden dolgozó fogadalmat tett, hogy takács-csomót alkalmaz munkájánál a minőség megjavítása érdekében. A finomfonodában a felülfonásról, amely csomos, vastag fonalat adott, áttértek az alülfonásra. A dolgozók szerződést kötöttek az új módszer elsajátítására. Ezzel lényegesen jobbminőségű fonalat tudnak készíteni.

Az új intézkedések, de főként a versenylendület fokozódása eredményezte azt, hogy évi tervüket forintértékben is befejezték december 9-én, a vállalt határidő előtt.

Az üzem dolgozói tovább fokozzák versenylendületüket. Tervük befejezése után most megfogadták, hogy hátralévő időszakban terven felül 1,600.000 forint értékű árut adnak népgazdaságunknak. /MTI/

A zalaegerszegi járási kulturház fotó-szakköre megőrökíti a művészeti együttesek versenyére készülő kultúrsoportok munkáját

Vid Mt/B M K

A zalaegerszegi járási kulturház fotó-szakköre sok értékes jelenetet örökített meg a kulturház 16 szakkörének életéből, munkájából. Munkájuk megjavítása érdekében reflektorokat kaptak a kulturház igazgatóságától. Helyiségüket társadalmi munkában szerelték fel és besötétíthető résszel látták el.

Legutóbb elhatározták, hogy a művészeti együttesek versenyében részvevő kultúrsoportok munkáját, egyes számaikat is megőrökítik.

A járás területén 14 művészeti csoport készül a versenyre helyi feldolgozású anyaggal, műsorszámokkal, s ezekből a fotó-szakkör tagjai fényképfelvételeket készítenek. /MTI/

MTI BELFOLDI HIREK

B. 3. kiadás 1952. december 14.

7 óra 10perc

Év végéig 1,600.000 forint értékű árut adnak népgazdaságunknak terven felül a Budapesti Lenfonógyár dolgozói

i NS/HM/B Tom plusz 10 K

ma

A Budapesti Lenfonógyár dolgozói fogadalmat tettek Rákosi Mátyásnak, hogy évi tervüket december 15-re befejezik.

A dolgozók egyemberként indultak harcba a célkitűzés megvalósításáért. Kiszélesítették, átszervezték a versenymozgalmat. Az egyéni legversenyző dolgozók brigádokat szerveztek. Ezek a brigádok versenyre hívták egymást. A nemes vetélkedésben egyre több dolgozó szerezte meg a büszke sztahanovista címet. A finomfonodában a "Vörös Csillag", a gerrebenezőben a "Zója" brigád minden tagja már sztahanovista.

Az üzemen már 83 brigád van és ezekben 31 új sztahanovista harcol a többtermelésért.

A minőség javítása terén is komoly eredményeket értek el a gyár dolgozói, amit legjobban a harmadik negyedévben elnyert "Elüzem" csillag bizonyít.

A csévéelőben minden dolgozó fogadalmat tett, hogy tagácsondában a felülfonásról, amely csomos, vastag fonalat adott, áttértek az alulfonásra. A dolgozók szerződést kötöttek az új módszer elsajátítására. Ezzel lényegesen jobbminőségű fonalat tudnak készíteni.

Az új intézkedések, de főként a versenyrendület fokozódása eredményezte azt, hogy évi tervüket forintértékben is befejezték december 9-én, a vállalt határidő előtt.

Az üzem dolgozói tovább fokozzák versenyrendületüket. Evtük befejezése után most megfogadták, hogy hátralévő időszakban terven felül 1,600.000 forint értékű árut adnak népgazdaságunknak. /MTI/

A zalaegerszegi járási kulturház fotó-szakköre megőrökíti a művészeti együttesek versenyére készülő kulturcsoportok munkáját

Vid Mt/B M K

A zalaegerszegi járási kulturház fotó-szakköre sok értékes jelenetet örökített meg a kulturház 16 szakkörének életéből, munkájából. Munkájuk megjavítása érdekében reflektorokat kaptak a kulturház igazgatóságától. Helyiségüket társadalmi munkában szerelték fel és besötétíthető résszel látták el.

Legutóbb elhatározták, hogy a művészeti együttesek versenyében részvevő kulturcsoportok munkáját, egyes számaikat is megőrökítik.

A járás területén 14 művészeti csoport készül a versenyre helyi feldolgozásu anyaggal, műsorszámokkal, s ezekből a fotó-szakkör tagjai fényképfelvételeket készítenek. /MTI/

MTI BELFÖLDI HIREK

B 4. kiadás

1952. december 14.

7 óra 15 perc

A szegedi tanicestagok közbenjárására dolgozók sz. nos. közérdekű javaslatát valósult meg.

i Vid K1/Mo H K

A szegedi dolgozók kéréseikkel, közérdekű javaslatokkal bizalommal fordulnak a tanicestagokhoz. Október elejétől kezdve eddig mintegy 50 tanicestag tartott beszámolót, amelyeken közel 300 közérdekű javaslat hangzott el. A városi tanács végrehajtóbizottsága a zónánál megtette az intézkedéseket a közérdekű javaslatok megvalósítására.

Gyölei István tanicestag beszámolóján a felsővárosi dolgozók kérték, hogy a Csaba-utca és a Fecske-utca sarkán nyissanak Népboltot, hogy a kisebb bevásárlások miatt ne kelljen messzire menniük. Még ebben a hónapban teljesítik a felsővárosiak kérését. Megvalósult a dolgozóknak az a javaslata, hogy a 27-es számú népbolt délután egy órával tovább tartson nyitva.

A Szegedi Ruhagyárban dolgozó baktói lakosok azt kérték, hogy Baktót is kapcsolják be a villanyvilágításba. A közérdekű javaslatot még decemberben megvalósítják.

A tanicestagok előterjesztése nyomán a Szeged melletti Szentmihályteleken az idén 1.400 méter hosszúságú villanyhálózatot építettek ki és 13 közvilágítási lámpát szereltek fel.

Az iskolésév megkezdése után több dolgozó anyja kérte, hogy az iskolákban létesítsenek tanulószobákat. Eddig már 7 szegedi általános iskolában tanulnak délutánorkint fűtött szobákban az általános iskolások. /MTI/

Országsszerte ünnepi kisgyűléseken számolnak be élményeikről a harmadik magyar békekongresszus küldöttei.

i K1/Mo HM H K

Dolgozó népünk nagy érdeklődéssel tekint Bécs felé, ahol a világ népeinek küldöttei a béke megvédéséről tanácskoznak. Ezekben a napokban hazánk városiban és falvaiban a harmadik magyar békekongresszus küldöttei ünnepi békegyűléseken számolnak be élményeikről, a feledhetetlen napokról. A beszámolók után dolgozóink egy emberként besznek hitet, hogy jobb és több munkával segítik a békehero sikerét.

K

/folytatóköv./

M T I B E L F Ö L D I H I R E K

B 5. kiadás 1952. december 14. 7 óra 20 perc

/Országszerte ünnepi kisgyűléseken ... folyt./ k i K J / H M / M o H K

Baranya -megyében már igen sok községben beszámoltak a küldöttek kongresszusi élményeikről. Különösen jól sikerült a szentmártonpusztai gyűlés, amelynek előadója Bocskor István dolgozó paraszt a szigevári járás kongresszusi küldötte volt. Beszámolója után 10-en jelentkezték szó-lásra és nem volt olyan felszólaló, aki ne emlékezett volna meg a népek bácsi békekongresszusáról.

Borsod-megyében Ormospusztán Pál Lajos békebizottsági titkár a harmadik magyar békekongresszus küldötte csoknem 250 dolgozó előtt számolt be a kongresszus feledhetetlen napjairól. A hozzászólók büszkén mondták el, hogy teljesítették a magyar békeharcosok négy seregszemléjére tett felajánlásukat. A dolgozók a gyűlésen ígértet tettek arra is, hogy a népek bácsi kongresszusának tiszteletére új dolgoznak: még egy akna nyerje el a "Békekna" címet. Sajószentpéter község küldötte, Lukevszki László a bánya kulturtermben tartotta beszámolóját. A vājáriskola hallgatói nevében Korondán Mihály ipari tanuló elmondotta, hogy gyönyörű vājáriskolájukat, jobb életüket ezzel hálálják meg: a bácsi kongresszus tiszteletére a tanbányában 110 százalékra emelik termelésüket.

i Vid K j / H M / tot M K

Békés megyében

a III. Magyar Békekongresszus küldöttei 54 kisgyűlésen mintegy 10.000 dolgozó előtt számoltak be élményeikről, a kongresszus feledhetetlen napjairól. A beszámolók után a megye dolgozói megfogadták, hogy még jobb munkával támogatják a népek békemozgalmát.

A Békéscsabai Téglagyár dolgozói elhatározták, hogy a népek bácsi békekongresszusának tiszteletére 10 napos békenüszakot tartanak. Elhatározásukat tett követte. A nemes versengésben a gyár valamennyi dolgozója részt vett. Az eredményeket szerdán este békekisgyűlésen ismertették. A legjobb teljesítményt Filác József okleveles sztahanovista érte el, aki a békenüszak ideje alatt 10 napos ter-vét 158,3 százalékra teljesítette. /MTI/

TL

MTI BELFÖLDI HIREK

B 6. kiadás 1952. december 14. 7 óra 25 perc

az
Több mint hárommillió forint költséggel fejlesztik idén a
hódmezővásárhelyi mérleggyárt

/Me
i Vid Tom/K

Hódmezővásárhely a felszabadulás előtt elmaradott
mezőgazdasági település volt. Az ötéves terv során a város egyre
jobban iparosodik, új üzemek kezdik meg a termelést, s a meglévők
továbbfejlesztődnek. Rövidesen megkezdik működését a megye egyik leg-
korszerűbb üzeme a gyapot-egrenáló. Emellett gyorsan fejlődik a
terv másik új létesítménye, a mérleggyár.

Ebben az évben összesen több mint hárommillió forintot
fordítottak az üzem bővítésére, új gépek vásárlására és a dolgozók
szociális körülményeinek továbbjavítására.

„ mérleggyár dolgozóinak munkáját gyakran hátráltatta,
hogy nem kapták meg időben a megrendelt öntvényeket. Ezek a nehézségek
rövidesen megszűnnek, mert a gyár öntőjét kap az üzem, ahől
a mérleggyártáshoz szükséges öntvények jelentős részét előállíthat-
ják. Új mérlegépet, esztergapedot, revolverpedot és negytelejesít-
ményű szovjet excenter-sajtólót helyeztek üzembe.

Csaknem 300.000 forintot fordítottak közt új léttonnás
emelődaru vásárlására. Hamarosan befejezik 220.000 forintos költség-
gel a szellőző-berendezés szerelési munkáit, amelyet télen fűtésre
lehet használni.

Ebben az évben üzemi konyhát kaptak a dolgozók és
korszerű 110 lakásos bérházat építettek részükre, amelybe a gyár
dolgozói közül már többen beköltöztek./MTI/

Öregok és fiatalok együtt készülnék a művészeti együttesek versenyére
Dobozon.

Vid M /Me M K

Doboz a múltban az elhagyott községek sorába tartozott.
Lakói a Wenckheim grófok családjai voltak. Az egykori statisztikai
adatok kimutatásai szerint a község egy-egy családjára elig jutott
egy hold föld, amit megáének mondhatott. A felszabadulás óta fordult
az idő Dobozon is. Ma már naponta többször közlekedő a utóbuszjáratok
közük össze Gyulával és Békéscsabával. A falu dolgozóinak már jut
idejük erre is, hogy szórakozzanak, művelődjenek. A kultúrótthonban
most készülnek a művészeti együttesek II. országos versenyére.

/folyt.köv./

Öregek és fiatalok...folyt./ Vid M/tot K

A nagyteremben esteként negyvenen-ötvenen gyűlnek egybe. Hetenként kétszer tartanak próbát: a "Fonó" című népi játékot gyakorolják, melyet saját maguk, környékbeli népszokásból gyűjtötték össze és írtak meg. Békési Sándor, bár 75 éves, tagja a kulturesportnak, s azonnal közbeszól, ha a fiatalok nem úgy ropják a táncot, ahogy ő tanulta. Az öregek adták a tanácsokat a "Fonó" című népi játék betanulásához. Az egykori grófi cselédek multjának bus keserve, a felszabadult élet minden öröme visszatükröződik ebben a népi játékban. /MTI/

Az ötéves terv során jelentősen bővült a Kertészeti Kutatóintézet és kísérleti telepeinek feladatköre

i Kö/tot Ké 5+10 K

A régi, kapitalista Magyarországon ugyiszolván teljesen elhanyagolták a zöldség- és gyümölcs problémáival foglalkozó tudományos munkát. Rendszeres, szervezett kutatómunka ezen a téren nem folyt. A felszabadulás óta ebben is gyökeres változás következett be. Még a hároméves tervidőszakban életre hívták a Kertészeti Kutatóintézetet, amely mindezenelőtt kiépítette a vidéki kísérleti telepek hálózatát. Ezek a kísérleti telepek már eddig is sok jelentős eredményt mutatnak fel. Így a

mezőhegyesi kísérleti telep

kidolgozta a dughagyma hőkezelésének új módszerét. A mezőhegyesi telepen kidolgozott módszer alapján épült meg és kezdte meg működését 1951-52-ben a dughagyma-hőkezelő üzem, amely teljes mértékben bevaltott a hozzáfűzött reményeket. A felmérést 15-20 százalékról egy százalékra csökkentették. Ugyancsak Mezőhegyesen részletesen kidolgozták a földmogyoró termesztésének agrotechnikáját.

Új, az eddiginél jobb paradicsomfajták kinemesítése a főfeladata a

Keeskméti Kísérleti Gazdaságnk,

Két új, úrtőkes paradicsomfajtát nemesítettek ki, amelyek különösen a Duna-Tisza közének homokos területein igen jól bevalnak.

A káposztatermelés kérdéseinek kutatásával foglalkozik a

K

Debrecen-Pallag-pusztai kísérleti telep,

amely nagy feladatot oldott meg: kidolgozta a káposzta üzemi magtermesztésének módszerét. Ez lehetővé teszi, hogy a jövőben káposztamagból ne szoruljunk behozatalra, hanem hazai magból fedezzük a káposzta vetőmagszükségletét. /többször folytatás köv.

B. 8. kiadás 1952 december 14. 7 óra 35 perc

Az ötéves terv során...folyt./ i Kó/tot Ká 5+10 K

Hagyjelentőségű az

Ujanjori Kísérleti Gazdaság

munkája is. Itt évente mintegy 200 fajta különböző konyhakerti növény elítévetőmaggját termelik meg, ami lehetővé teszi, hogy nevesített vetőmaggal lassák el a zöléségtérrelő állami gazdaságokat és termelésnövelőket.

A kalocsai és szegedi kutatóintézetek a fűszerpaprika nevesítésébe is bekapcsolódottak, ami jó eredményeket hozott.

De jelentős sikerekről számolhatnak be a

gyümölcstermelés területeivel

foglalkozó kutatók is. A fertői kísérleti telepen, mely elsősorban a bogyós gyümölcsök nevesítésével foglalkozik, előállítottak egy új, értékes bogyós gyümölcsöt, a szedermálnát. Ugyanitt kidolgozták a baktérium- és edesburgonya sikeres termelésének agrotechnikai módszereit. Ugyancsak Fertődön olyan diófajtákat sikerült előállítani, amelyek 50-55 százalékos beltartalmúak. Hasonló sikerrel dicsekedhet az oklasi kísérleti telep: 60 százalékos beltartalmú mandulát termő fajtát sikerült szelekció / kiválogatás / útján előállítani.

Az új, főleg déli gyümölcs-fajták nevesítése és nevesítése terén a központi kísérleti telep, a nyírségi konyhakerti való termeszítésre alkalmas gyümölcsök nevesítésében pedig az újfehértói kísérleti telep ért el komoly sikereket. /MTI/

évi

Szombaton befejezte készáru-tervét a Rákosi Mátvás Művek Kovácsológyára

△bóka

i Ma/KV/tot SB Ie 3+ 10

A Rákosi Mátvás Művek Kovácsológyár munkálatozó Sztálin elvtárs 73. születésnapjának tiszteletére megígérték, hogy évi készáru-tervét december 15-re befejezik.

A felajánlás óta a gyár brigádjaik teljes mértékben állandóan felkészültek. Munkájukat a kiváló szovjet módszerek, és a grafikon-szerűen történő munka segíti. A szombati műszakon talán még az eddiginél is lelkesebben végezték munkájukat a gyár dolgozói. Beköszöntött a tél, a népek bécsi/területi/alkozójának tiszteletére. A szombati műszak azért is ünnepi műszakot jelentett a Kovácsológyár dolgozóinak számára, mert ezen a napon már az éves tervben előírt utolsó darabok voltak megmunkálva. A durvahengerde szerkezeten adták át az ütemeket a kovácsoknak, a kovácsológyár dolgozóinak pedig óráról-órára magasabb teljesítményről számoltak be. A lelkes munka eredményeként délután egy órakor az 1952-es terv utolsó munkadarabja is elkészült a Rákosi Mátvás Művek Kovácsológyárban. /MTI/ TL

MT I BELFÖLDI HÍREK

B. 9. kiadás

1952 december 14.

7 óra 40 perc

Jármai Ervin, a dudari szénbánya főmérnökének levele Vass László várpalotai főmérnökhöz a szén minőségének javításáról

i Vid 51/tot/tot SB 1e 3

A dudari szénbányászok keményen munkáltak évi tervük határ-
időelőtti teljesítéséért. Az évi terv teljesítésében már háromnapos
előnyt szereztek.

A termelés szüntelen fokozása mellett nagy gondot fordítanak a minőség állandó javítására is. A szemelő munkásoktól az osztályozókig minden dolgozó ügyel arra, hogy minél kevesebb nedvő tartalom maradjon a szénben. Így érték el, hogy ebben az évben egyszer sem emelkedett a megengedett mennyiség fölé a szén nedvőtartalma. Különösen a megdényok kezénjainak fűtésénél veszik nagy hasznát a viszonylag tiszta dudari szénnek. Amíg az év elején a MAV csak 30 százalékát használta fel a dudari szénnek, most már a Dudaron kitermelt szén 75 százalékát tudja felhasználni a vasut.

Goró elvtársnak a Központi Vezetőség ülésén elmondott utmutatásai nyomán Jármai Ervin, a bánya főmérnöke elhatározta, hogy még jobb munkaszervezéssel segíti a dudari szén minőségének további javítását. Hasonló cél elérése érdekében levelet intézett versenytársához, Vass Lászlóhoz, a várpalotai szénbányák főmérnökéhez. Leveleiben utal arra, hogy novemberben a dudari szén nedvőtartalma már 50 százalékkal alacsonyabb volt a megengedettnél. Ezt úgy érték el, hogy a föld alatt és a külszínen egyaránt szigorútan ügyelnek a minőségre. A frontfajtéseken már a szállítószalagokra rakás előtt megkezdik a nedvők válogatását. A robbantási munkálat is úgy irányítják, hogy lehetőség szerint megakadályozzák a szén és a nedv keveredését. A MEO a minőség ellenőrzésénél végez alapos munkát.

Ezután arról írt, hogy a legjobb minőségi brigádok egyben a mennyiségi termelés terén is az élen járók. Kovács László, aki a novemberi tervét 148 százalékra teljesítette, csaknem 100 forint jutalmat kapott minőségi munkájáért. Nagy Emil, akit minőségi munkájáért 107 forinttal jutalmaztak, 23 százalékkal túlteljesítette termelési tervét is.

Jármai Ervin főmérnök ezután a dudari bányászok nevében vállalta, hogy a dudari szén palatartalma decemberben 60 százalékkal alacsonyabb lesz a megengedettnél. Így 10 százalékkal növelik a szén fűtőértékét. A jövő esztendőben pedig ennél is jobb eredményt akarnak elérni a szén minőségének javításánál. /MI/

B, 10. kiadás

1952 december 14.

7. óra 45 perc

Közel tízmillió forintot fordít kormányzatunk 1953-ban az ipari tanulók utáttetésére

i Gy/He/tot Tom 4 Ia

Az idei nyáron több mint 12.000 ipari tanuló, utált az ország legszebb üdülőhelyein. A meglévő MTH üdülőket úgy bővítik, hogy a következő évben még több tanuló befogadására lesznek alkalmasak.

Balatonlellén a meglévő üdülő mellett egy százszemélyes új épületrészt építenek. Egy visegrádi üdülő helyreállítás val költetéként újabb ipari tanuló nyerhet majd üdülési lehetőséget. + 8c

Az üdülőket korszerűsítik is. A legújabb kiadású politikai és szépirodalmi könyvekkel egészítik ki a könyvtárakat. Több üdülőhelyen új sportpálya is létesül.

Kormányzatunk 1953-ban közel 10 millió forintot fordít az ipari tanulók utáttetésére. /MTI/

Varga István párttitkár ujitással 20 százalékkal csökkentik a szénfogyasztást az Ujlaki Tégtagyárban

i GO/hc/tot Tom 4+5 Ia

Az Ujlaki Tégtagyárban december elején jelentős ujitást vezettek be Varga István párttitkár javaslatára: az 1800-2000 kalóriás szénhez 10-15 százalékkal prósföldet és savgyantát kevernek, ami 4000-4500 kalóriára emeli a szén értékét. Az ujitás bevezetése 20 százalékos szénmegtakarítást jelent a vállalatnak.

A prósföld és a savgyanta az elajfinomításnál visszamaradó melléktermékek, melyet eddig nem használtak fel.

Az ujitást eddig az I-es és II-es kemencéknél vezették be és a kemencék teljesítménye december első dekádjában 13,3 százalékkal emelkedett. /MTI/

K ---

M T I B E L F O L D I H I R E K

B. 11. kiadás 1952. december 14. 7 óra 50 perc

A Szegedi Textilművek dolgozói a Loy-mozgalom kiszélesítésével készülnek december 21. méltó megünneplésére

Vid Sz B Is

A Szegedi Textilművek dolgozói Sztálin elvtárs 73. születésnapjának tiszteletére felajánlották, hogy december 21-re befejezik évi tervüket s az év végéig 2.530.000 forint értékű árut gyártanak terven felül.

A dolgozók a Loy-mozgalom kiszélesítésével is harcolnak évi tervük határidő előtti teljesítésért. Az előfőnö-üzemrészben mintegy 40 dolgozó csatlakozott eddig a mozgalomhoz, s teljesítményük folyamatosan emelkedik. Száraz Julia főnökö november 22-én még 104.5 százalékos teljesítést ért el. Miután csatlakozott a Loy-mozgalomhoz, több szakkönyvet elolvasott s az abból tanultak alapján több új fogást sajátított el.

Nagyrészt a Loy-mozgalomnak köszönhető, hogy amíg az üzem dolgozói a harmadik-negyedévből adósi maradtak az állagnak, októberi tervüket 102.9 százalékosra, novemberi tervüket pedig már 106.2 százalékosra teljesítették.

Sztálin elvtárs születésnapjának közeledtével az üzemrészek dolgozói nappal-napra tovább fokozták a munka lendületét. Az előfőnö "Alkotmány" műszakja december 3-án 108, december 8-án már 109 százalékosra teljesítette napi tervét.

A Sztálin elvtárs születésnapjának tiszteletére folyó munkaversenynek, az egyre szélesedő Loy-mozgalomnak köszönhető, hogy az "Alkotmány" műszakban a kártoló és a tisztító üzemrész 11-én, a szalaggyesítő üzemrész dolgozói pedig 12-én délelőtt befejezték évi tervüket. /MTI/

5
/Teljesítménye azóta 107 százalékosra emelkedett.

M P I B E L F Ö L D I H I R E K

B. 12. kiadás

1952 december 14.

7 óra 55 perc

A Sztálin Vasú óriáskohójának építői naponta egy-egy páncéldóvat emelnek be, hogy teljesíthessék vállalkosukat

i Sz/B/tot Ton Ic 4+1c

A MAVAG szerelőrészlőgének dolgozói a Sztálin Vasú óriáskohójának építkezésén fokozott ütemben dolgoznak a téli hideg ellenőre is. Az állványokon több mint 16 méter magasban hegeszti össze a páncéldóvat Kalla Kálmán és Deák Ferenc. A mosztani hideg még nem akadályozza őket, az ilyen friss levegőt hegesztésük már a hidek szerelésénél és más külső munkáknál. Feljuttatásuk most is meghaladja a 150 százalékot, mert a nagy Sztálin születésnapjára azt vállalták, hogy öt nappal a határidő előtt összeszerelik a kohó-áma páncéldókat. Az almatartó-oszlopok közül már kibujnak az alma le méternél nagyobb átmérőjű gyűrűi. A vállalkás szerint december 24-ig a kohónak el kell érni a 32 méteres magasságot.

A MAVAG szerelőinek munkáját a napokban egy előre nem várt esemény hátráltatta. Utrendezés és végnyátalakítás miatt az előszelőlő csarnokból nem tudták kiszállítani a páncéldógyűrűket. Ezért ezután a páncéldózatnak naponta egy-egy övét be kell emelniük ahhoz, hogy felajánlójukat teljesítsék. Ezzel egyidőben megkezdték a ferdefelvonó főtartóinak szerelését is, a páncélsíra pedig réhelyesül a közel két tonna öntvény, csapónyílást, amelyen keresztül a vasat csapolják majd. /MI/

A Bereznai Cement- és Műszervek műszertői befejezték 1952 évre előírt műszertési tervüket

i GO/m/tot Ton Ic 4+5

A Bereznai Cement- és Műszervek műszertői december 11-én befejezték ezévi műszertési előirányzatukat.

A jó eredmény elérését a műszakik és a fizikai dolgozók közötti jó együttműködés, valamint a kőbánya dolgozóinak jó munkája segítette elő, akik áldozatkész munkájukkal biztosították a kemencék jó anyagellátását.

A műszakmence dolgozói Sztálin elvtárs 73. születésnapjának tiszteletére felajánlották, hogy a téli megjavítási munkák hat rió előtt befejezésével az év végéig 720 tonna készletet adnak tervük alapján népgazdaságunk építkezéseinek. /MI/

MTI BELFÖLDI HIREI

B 13. kiadás

1952 december 14

11 10:25 perc

A Kecskeméti Gőgyár ipari tanulói tanulmányi színvonaluk emelésével készülnek Sztálin elvtárs születésnapjának ünneplésére

1 Vid Gy/KV/Hn Tom Ia 4 5 . /még jobb

A Kecskeméti Gőgyár ipari tanulói lelkes munkával és/tanulással készülnek a nagy Sztálin születésnapjának ünneplésére. A vesztő tanulók I. és II. csoportja versenyt indított a minőség javításáért és a selejt csökkentésért. Felajánlásukban 1.5 százalékos minőségi javítást és 1.5 százalékos selejtcsökkenést vállaltak.

A tanműhelyben megszilárdították a munkafegyelmet. December első dekádjában egy tanuló sem hiányzott igazolatlanul. A tanműhely ipari tanulói december 21-re a tanulmányi eredmény megjavítását is célul tűzték ki. /MTI/

Felavatták a zalaszentgróti járási kulturotthont

Vid Hn K A zalaszentgróti járás dolgozóinak ünnepléses keretek között adták át a járási kulturotthont, mely jól berendezett előadótérrel, könyvtárhelyiséggel, külön olvasó- és rádiószobával áll a dolgozók rendelkezésére. Az épületben három helyiséget rendeztek be szakkörök részére. A kulturotthon létesítését nagyrészt társadalmi munkával végezték a község dolgozói. A 44.000 forint állami segítséghez 30.000 forint értékű társadalmi munkával járultak hozzá.

Az avatóünnepségen Gyulai István, a zalaszentgróti járás tanácselnöke mondott beszédet, melyet a község kulturális csoportjának előadása követett. /MTI/

MTI BELFÖLDI HIREI

B 13. kiadás

1952. december 14.

11 óra 25 perc

A Kecskeméti Gőgyár ipari tanulói tanulmányi színvonaluk emelésével készülnek Sztálin elvtárs születésnapjának ünneplésére.

1. Vid Gey/KV/Hat. Tom Ia + 5. /még jobb.

A Kecskeméti Gőgyár ipari tanulói lelkes munkával és tanulókkal készülnek a nagy Sztálin születésnapjának ünneplésére. A vasöntő tanulók I. és II. csoportja versenyt indított a minőség javításáért és a selejt csökkentéséért. Felajánlásukban 1.5 százalékos minőségi javítást és 1.5 százalékos selejtesökkentést vállaltak.

A tanműhelyben megszilárdították a munkafegyelmet. December első dekádjában egy tanuló sem hiányzott igazolatlanul. A tanműhely ipari tanulói december 21-re a tanulmányi eredmény megjavítását is célul tűzték ki. /MTI/

Felavatták a zalaszentgróti járási kulturotthont

Vid Hat. K. A zalaszentgróti járás dolgozóinak ünnepélyes keretek között adták át a járási kulturotthont, mely jól berendezett előadóteremmel, könyvtárhelyiséggel, külön olvasó- és rádiószobával áll a dolgozók rendelkezésére. Az épületben három helyiséget rendeztek be szakkörök részére. A kulturotthon útját nagyrészt társadalmi munkával végezték a község dolgozói. A 44.000 forint állami segítséghez 30.000 forint értékű társadalmi munkával járultak hozzá.

Az avatóünnepségen Gyulai István, a zalaszentgróti járás tanácselnöke mondott beszédet, melyet a község kulturális csoportjának előadása követett. /MTI/

M T I B E L F Ö L D I H I R E K

B 14. kiadás

1952 december 14

12 óra 45 perc

A Magyar Színház- és Filmművészeti Szövetség III. Konferenciájának második napja

Ms/He/Hn: Mi P

Magyar

A/Színház- és Filmművészeti Szövetség III. Konferenciájának tanácskozásait vasárnap délelőtt 9 órakor folytatták. Az ülésen megjelent Révai József népművelési miniszter, az MDP Politikai Bizottságának tagja, János Ferenc, a népművelési miniszter első helyettese és Non György népművelési miniszterhelyettes.

A második napon Bán Frigyes kétszeres Kossuth-díjas filmrendező elnökölt. Az ülés megnyitása után folytatták a Gábor Miklós beszámolója felett megindult vitát. Az első felszólaló Nagy Adorján, a Színház- és Filmművészeti Főiskola tanára volt.

Nagy Adorján a helyes színpadi beszéd kérdéssel foglalkozott. A színpadi beszéd terén nagy hagyományaink vannak. Eszessy Gábor és társai uttörő munkát végeztek, a századforduló óta azonban a felszabadulásig a hivatalos kormányzat ezen a téren is hát térbe szorította a haladó törekvéseket.

- A felszabadulás óta fordulnak újra a színházpedagógusok a színpadi beszéd kérdései felé, de ezen a téren már sem a tennivaló. A fejlődést megkönnyíti, hogy színházpedagógusaink a szovjet pedagógia tapasztalataira támaszkodhatnak.

Csikányi László, az Ifjúsági Színház tagja hiányolta, hogy Gábor Miklós beszámolója tulajdonképpen a három vezető színházzal foglalkozott. Az Ifjúsági Színháznak csak a hibáit tárta fel, de nem beszélt az eredményeiről és nem mutatta meg a hibákból kivezető utat. Nem beszélt arról sem, hogy milyen nagy szükség van ifjúsági színművekre.

Az Ifjúsági Színház a felszabadulás után létesült. Ugy érzi, hogy a hibák megmutatása mellett támogatásra, segítő elvtársias bírálatra volna a színháznak szüksége. Ezt nem kapta meg Gábor Miklós bírálatában. Hiányolja, hogy a többi színház vezetői nem látogatják az Ifjúsági Színházat, pedig annak kollektívája várja ítéltő bírálatukat, tanácsaikat és segítségüket. Ezután beszélt az Ifjúsági Színház nehézségeiről. Kiváltképpen a rendező-probléma vár megoldásra. Jól képzett rendező nélkül az egyes művészeti vezetés és a megfelelő együttes kialakítása lehetetlen.

Az Ifjúsági Színház a jövőben megmutatja, hogy tanul a kritikából. Nincs azonban módja erre annak a három színháznak, amelyet a beszámoló lefelejtett megemlíteni: a Belu Színháznak, a Vidám Színpadnak és a Pötvárosi Víg/Színháznak. /Folyt. köv./

B 15. kiadás

1952 december 14

42. no 35. perc

/A Magyar Színház- és Filmművészeti...1.folyt/ BL/Ho/Hnó M P

Simon Zsuzsa, a Színház- és Filmművészeti Főiskola főigazgatója beszámolt a Főiskola munkájáról. A jól végzett munka eredménye, hogy első ízben kiosztott Rákosi Katyás-tanulmányi ördemérmét a főiskola két hallgatója is megkapta. A növendékeket a színházak már tanulmányaik során is sokat foglalkoztatják. Nagyon fontos azonban, hogy a színházak helyesen foglalkozzanak a végzett hallgatókkal is. Ennek biztosítása elsősorban a színházi DISZ-szervezetek feladata.

Hangsúlyozta, hogy új magyar darabok kelljenek ahhoz, hogy a színészek a maguk területén egyre inkább a szocializmus építői legyenek. Az új színdarabok létrehozásából a színészeknek is ki kell venniük részüket. Követeljük a színészek az írótól a színész útjelző elemét: a szerepet. A szovjet színházak mintájára vonják be az írókat a színház baráti körébe, beszéljék meg velük a tíniket és mondják meg, milyen szerepet szeretnének alakítani.

Ezután megjelölte azokat a feladatokat, amelyek a magyar színészekre várnak az öt éves terv végrehajtása, a béke megvédése terén a dolgozó nép és az ifjúság mozgósításában.

Szendrő Ferenc, az Ifjúsági Színház igazgatója azzal a kérdéssel foglalkozott, hogyan használják fel a színház vezetői és művészei a kritika eszközeit. Hangsúlyozta, hogy fel kell számolni a színházakban a sértődöttségi, mellőzöttségi érzéseket, továbbá az önteltiséget és a félelmet a kritikától.

Rámutatott, hogy az Ifjúsági Színház és az Úttörő Színház egyesítése nagy feladatokat rótt a színház vezetőségre. Az ifjúságot nagy példaképek megmutatásával lehet a legkönyebben nevelni, ezért az Ifjúsági Színház számára különösen fontos a pozitív hősök helyes ábrázolása. Megállapította, hogy az Ifjúsági Színház problémáit nem lehet elválasztani az ifjúsági irodalom válságától. Végül hangsúlyozta, hogy a Sztanyiszlavszkij-médszer nem helyettesítheti a marxizmus-leninizmus tudományából való elmélyülést, tanításának alkalmazását a színjátszás terén is.

/Folyt.köv./

M T I B E L F Ö L D I H I R E K

B 16. kiadás

1952 december 14

13 óra

1952

Időjárásjelentés

A Hód/Ánd K A Meteorológiai Intézet jelenti december 14-én,
vasárnap délután:

Az Atlanti-óceán felől érkező enyhe, páradus légtömegek hatására szárazföldünk nyugati és középső vidékein csapadékos és az évszakhoz képest enyhe időjárás uralkodik. Horvátországban és Bulgáriában azonban, ahová még nem érkeztek el az óceáni léghullámok, nappal sem emelkedett fagypont fölé a hőmérséklet.

Hazánkban szombaton túlnyomóan borult volt az ég, a délelőtti órákban csak az ország déli felében, este azonban már országszerte esett. Lillafüred 32, Lőrinci 29, Eger 28, Miskolc 27, Gyömrő 26, Mezőkeresztes 25 mm csapadékot jelentett.

Budapesten szombaton a hőmérséklet napi középértéke 2,0 fokkal magasabb, a légnyomás napi középértéke 13,5 mm-rel alacsonyabb volt, mint a sokévi átlag.

Budapesten vasárnap 12 órakor a hőmérséklet 7 fok, a tengerszintre átszámított légnyomás 751 mm, gyengén süllyedő irányzatú.

Várható időjárás hétfőn estig: változó felhőzet, ma néhány, holnap több helyen eső, mérsékelt délnyugati-nyugati szél, a hőmérséklet nem változik lényegesen.

Várható hőmérsékleti értékek az ország területére hétfőn reggel: 2-5, délután 5-8 fok között. A várható napi közép-hőmérséklet december 15-én, hétfőn az ország egész területén 4 Celsius-fok felett lesz. /MTI/

17.

B kiadás

1952 december 14

13 óra 10 perc

/A Magyar Színház- és Filmművészeti...2.folyt/ Ms/Fd/Hné Mi P

Peti Sándor, a Nemzeti Színház tagja a Shakespeare-vígjátékok rendezési problémáival foglalkozott. Helyeselte azt a javaslatot, hogy Sztanyiszlavszkij munkáiból összevont kézikönyv jelenjék meg.

A következő felszólaló Urbán Ernő Kossuth-díjas író volt. Felszólalásában a színész és az író viszonyát fejtegette. Saját példáján tapasztalta, milyen értékes segítőtje az írónak a színház és a színész munkája, véleménye, tanácsadása. A kezdő drámaíró a maga hiányos színpadi ismereteire és ösztöneire támaszkodva ír.

Sztanyiszlavszkij módszere felbecsülhetetlen segítséget jelent az író számára is munkájának ellenőrzésében. Helyesen jár el az író, ha műve megalkotásakor számot vet az előadásra kiszemelt színészek képességeivel. Színház és író között állandó baráti alkotó együttműködés szükséges. Ennek egyik legjobb módja, ha a színház az író nemcsak a saját darabjának próbáira, hanem általában más darabok próbáira is meghívja. Az új magyar darabokért nem a dramaturgia felelős, hanem elsősorban az írók. Az Irodalmi Ujság azt írta, hogy körülbelül félszáz új magyar darabra lehet számítani. Az ilyen illuzórikus adatok közlése rontja az írói tervek hitelét.

BL/hó/Hné Mi P Bacsó Péter filmdramatúra a forgatókönyvirás és a filmdramaturgia hiányosságairól beszélt.

Mészáros Ági Kossuth-díjas, a Magyar Népköztársaság Erdemes Művésze a színházi kritika kérdéseivel foglalkozott. Megállapította, hogy a kritika terén még nagyon sok kívánnivaló van. A kritikusok nem kísérik elég figyelemmel, hogy mi történik a magyar színházi kultúra területén. A magyar sajtó is mostohán bánik a színházzal. Pedig színházkulturánk erőteljesen fejlődött és ma világvizonylatban az elsők között van.

- Az építő kritikára - mondotta - a színházaknak és a színházlátogató dolgozóknak egyformán szükségük van. A kritika célja kettős: bírálat és nevelés. A bírálat segíti az új színházlátogató közönség izlésének és igényének fejlődését, helyes irányba terelheti a színházi kulturát és döntő fontosságú tényezője a színházak és a színészek fejlődésének. Annál sajnálatosabb, hogy gyakran csak hetekkel a bemutató után jelenik meg egy-egy ismertetés a darabokról és keveset írnak lapjaink arról, hogy mi az író eszmei mondanivalója, hogyan kell helyesen értékelni az előadást és hogyan látja a közönség a darabokat.

/Folyt.köv./

KO

MT I. BELFÖLDI HIREK

B 18. kiadás

1952 december 14

13 óra 35 perc

/A Magyar Színház- és Filmművészeti...3.folyt/ BI/ho/Hat. M. P

A színészi és a rendezői teljesítmények bírálatával még kevesebbet foglalkozik a sajtó. A "Hamlet" nem kapott jelentőségéhez méltó kritikát, a "Ványa bécsi"-ről, a "Zófia"-ról elriasztó kritikák jelentek meg, a "Sok hühó semmiért" és a "Csongor és Tünde" előadását elég bírálták. Az "Ozori póló" a Szabad Népben jó kritikát kapott és a darab értékeit mellett ennek is része van a nagy közönségsiker kialakulásában. A színházi kritika inkább a szaklapokban kap helyet, ezeket azonban a nézőközönség elég olvassa.

- A konferencia nagy eredménynek könyvelni el, ha a tanácskozások nyomán megszületnek az erösséges, személytelen, a dolgozók széles tömegei számára hozzáférhető építő bírálat. Javasolja olyan színházi lap indítását, amely a darabok ismertetésén és kritikáján kívül színes, érdekesítő cikkeket tartalmazna a színházak belső életéről, segítene a közönség kulturális igényének és ízlésének fejlődését és levelezők útján hangot adna a dolgozók véleményének is.

- A magyar színészek - mondotta beszéde végén - azt várják a kritikusoktól, hogy szívesen, harcosan szolgálják az igazságot, támogatassanak minden hajlék megnyilvánulást a művészetben, segítsék a színészeket az alkotó munka magasabb színvonalra emelésében, mert a színészek jó munkája sem nélkülözheti a szocializmus egyik legnagyobb motorját, az építő bírálatot.

/Folyt.köv./

Ko

MTI BELFOLDI HIREI

B 19. kiadás

1952 december 14

13 óra 05 perc

A Művészeti Együttesek II. Országos Versenyének központi irodája

t Ha/Tr/Hné K 4 4-5

az volt, hogy

és a MOKEP Üzemi filmszolgálat^a vasárnap délelőtt a Zrínyi filmszínházban ankétot tartott. A filmankét célja, elősegítse az országos kulturverseny színvonalának emelését és sikerét. Felhívja az üzemi dolgozók figyelmét arra, hogy az üzemi filmszolgálat^a állandóan és rendszeresen biztosítsa a dokumentumfilmek^a termelés emelése érdekében, és a kulturmunka megsegítésére.

A filmankéton bemutatásra került: "Dallal, táncsal, vidám kedvvel" című szovjet dokumentumfilm, "Gevrilov ének- és táncegyüttes:" és "Sztálin népének küldöttei" című magyar kisfilmek. A filmek levetítése után több hozzászóló elmondotta, hogy miképpen tudják felhasználni ezeket a filmeket művészeti együttesik további munkájában./MTI/

A Magyar Színház- és Filmművészeti Szövetség...4.folyt/Bc/no/Hné Mi P

Ezután szünet következett. Szünet után Ladányi Ferenc, Kossuth-díjas, Erdemes Művész vette át az elnöklést. A következő felszólaló Gellért Endre Kossuth-díjas, a Magyar Népköz-társaság Erdemes Művésze, a Nemzeti Színház főrendezője volt. Hangsúlyozta, hogy az idősebb művészeknek segítő kezét kell nyújtaniuk a fiatalabbaknak fejlődésükhöz, s a maguk művészetét szüntelenül fejlesztve, kell segíteniök színművészetünk fejlődését. A színház és az író közötti kapcsolatáról, egymásra gyakorolt hatásukról szólva elmondotta, hogy a múltban a színház rossz irányban, bönítőlag hatott az író működésére. Az író egészséges, helyes törekvéseit igyekezett csirájában elfojtani s ezt nemcsak a korabeli íróknál tette meg, hanem a világirodalom klasszikus műveinél is. Igyekezett megrovidításukkal, hamisítással /mondanivalójukat elszikasztani. Ma a színház természetesen más, jó értelemben hat az írókra. /Társadalmi

Végül a nemzeti színhátszás kérdéséről, az új magyar dráma fontosságáról beszélt. /Folyt.köv./

B 20. kiadás

1952 december 14

15 óra 30 perc

/A Magyar Színház- és Filmművészeti Szövetség...5.folyt/
MS/He/Hné Mi P

Bessenyei Ferenc, a Nemzeti Színház művésze azt a véleményét hangsúlyozta, hogy a problémákat élesen kell felvetni. Így válik lehetségessé a kérdések tisztázása. Nem az egyéni hiúságot, pozíciófűtést kell előtérbe helyezni, hanem Sztanyiszlavszkij szellemében a színház érdekeit.

Még kell visszálni, hogy milyen eszközökkel, milyen eredményt értünk el. Ez célravezetőbb, mintha elméleti fejtegetéseket sorolnánk egymás után. A kritikai cikkek akkor segítenek, ha nemcsak hívtakozás történik a Sztanyiszlavszkij módszerre, hanem ezen túl egyéni véleményt is ad. Csak az lehet igazi művész, akinek véleménye, mondanivalója van a társadalom számára. A népi demokrácia a színházak közé adta az új ember erkölcsének és művészi izlésének kialakítását. A magyar színészet az létkérdése, hogy ennek a feladatnak méltóan megfeleljen. Eppen ezért szükséges a bátor, segítőkritika és a Sztanyiszlavszkij-módszer alkalmazásának általánosságát.

A pozitív hős ember legyen a maga hibáival, erényeivel. Az ilyen alakhoz a színész emberi eszközökkel tud közelíteni, tiszta és közérthető művészi alkotást tud nyújtani. A kritika ne jöjjön létre a színház munkájától függetlenül, a kritikus ismerje az író, a rendező, a színész képességeit és mondanivalóját. A bírálathoz legyen őszinte és bátor, mert csak így lendíti előre a színészi munkát, a színházi kultúrát.

BL/Fd/Hné Mi K

Kende István, a népművelési minisztérium színházi főosztályának vezetője megállapította a konferenciáról, hogy nem egy szempontból eredményesebb volt, mint az elmúlt évi konferencia. A vita megmutatta, hogy a színészek világában kiszélesedett az egy-ségfront, még pedig helyes alapon: a Sztanyiszlavszkij-rendszernek, a darabok eszmei mondanivalója tisztázásáért vívott harcnak az alapján. Hiba azonban, hogy ez az alap még nem teljesen közös, mert a Sztanyiszlavszkij-rendszert sokan sokféleképpen értelmezik.

- A vitából azt a helyes tanulságot kell levonni - mondotta - hogy egyformán élesen és következetesen kell bírálni színházainkat, elemezni eredményeiket és hibáikat. Hiba az, ha a bíráló hatására egyes társulatok védekezésbe vonulnak és elvesztik hitüket saját fejlődésük lehetőségében. Ennek oka az, hogy a bírálathoz nem érzik eléggé segítőnek, de ebben hibás maga a bíráló is.

/Folyt.köv./

MTI BELFÖLDI HIREK

B 21. kiadás

1952 december 14

15 óra 35 perc

/A Magyar Színház- és Filmművészeti Szövetség...6.folyt/
BL/Fd/Hnó Mi K

Kívánatos lenne az is, hogy a szakma legjobb ismerői nyújtsanak segítséget a színházaknak a színvonal és az előadás problémáinak elemzésével.

Ezután az együttesek kialakításának kérdéseivel foglalkozott. A Nemzeti Színház és a Madách Színház - ahol már kialakult együttesek vannak - tartsa kötelességének az elmaradottabb társulatok segítségét. Többi színházunkban most vannak kialakulóban az együttesek, s most alakítják ki erélyes játékszerűsüket is. Minden színház játékszerűsége a színház feladataiból, profiljából következik. Azt várjuk színházainktól, hogy színjátékuknak páthosza ösztönös legyen és ne külsőségekkel akarják kifejezni, hanem a drámai jellemekkel tegyék világossá a darab mondanivalóját. Új embereket, új hőseket mutassanak be, akik tömegmozgósító hatást tudnak elérni.

- Éljenjáró színházaink művészi színvonala továbbra is legyen a lehető legmagasabb, de segítségadással igyekezzenek felzárkózni magukhoz többi színházunkat. Az e győgségfront abban is nyilvánul meg, hogy a színházak egyetlen nagy együttesnek, egy nagy feladat közös végrehajtóinak érezzék magukat.

Megállapította, hogy az új magyar dráma hiányáért a színházakat is felelősség terheli. A színházak nem hárcolnak el a győgség az új magyar drámáért. Az is igaz, hogy színházaink a dramaturgiai munkában kevés segítséget kapnak. Hibáztatni lehet ebben a népművelési minisztérium színházi főosztályának gyenge dramaturgiai munkáját is. Az alakulófélben lévő dramaturgiai szerv munkája eddig alig terjedt túl azon, hogy a kész darabokat megtárgyalatja: a dramaturgiai tanáccsal, amelynek munkája egyébként sem kifogástalan.

Felhívással fordult a magyar színészekhez és rendezőkhöz: követeljenek az írótól éles, harcra késztető darabokat, eleven hőseket, olyanokat, amelyenekké színészeink a nézőket akarják formálni. A hős megteremtése a színpadon a legnemesebb feladat. A hős: népünk izmosodó új emberének típusa, egy a sok közül, aki egész népet, osztályát képviseli.

/Folyt.köv./

Ko

MTI BELFÖLDI HIREK

B 22. kiadás

1952 december 13

15 óra 50 perc

/A Magyar Színház- és Filmművészeti Szövetség...7.folyt./Bh/Fd/Hd/Mi

Rámutatott a típusalkotás fontosságára. A színműs feladata: az író által néha hiányosan megrajzolt alakot saját színészi egyéniségével többször teremteni.

A pozitív hősről és a negatív figurákról szólva néhány kimagasló színészi alakítás példáján mutatta meg, hogy negatív figurák alakításával is lehet nagyot alkotni, mert az ilyen alakítás erősíti a darab harcosságonak, elősegíti a jó győzelmet. Nem helyes azonban megkérni a színészeket úgy skatulyázni, hogy vannak pozitív és negatív színészek. A színész szerepkörét tehetsége, sajátosságai határozzák meg; eszerint kell kiosztani a színészek közt a szerepeket. A színész a színpadon alakításával ítéletet mond. Ismerje meg ezért a színészek a dolgozó népet, találjanak vele kapcsolatot, vessék le saját múltjuk korlátait és akkor mind a pozitív szerepekben, mind a negatív szerepekben nevelő, harcossá teljesítő szerepre lesznek képesek.

Végül hangsúlyozta: az igazgatók és a rendezők feladata, hogy a színészeket, mint embereket és mint művészeket neveljék, hogy azok a különböző szerepkörökben jól helyt tudjanak állni; szenvedélyesen tudják szeretni és megszerettetni az új embert, izzóan tudják gyűlölni és meggyűlöltetni új világunk minden ellenségét.

- Színészeink - mondotta beszéde végén - ne már nem "a nemzet napszámosai", hanem egész népünk tanítói. De mit sem ér az a tanító, aki maga nem mutat példát növendékeinek és maga nem tanul újat. Amint Jászai Mari tanította: a legtehetségesebb színész sem merhet tudás nélkül nagyot, nehogy nagy hibát ejtsen. Legyenek színészeink Dóryné kifejezésével "tanulmányos művészek", akik tehetségüket, tudásukat a nép, az építés, a győzelmes béke, a szocializmus szolgálatába állítják.

Bc/ho/Hd Mi Horváth Ferenc, a Magyar Néphadsereg Színházának igazgatója felszólalásában az ideológiai nevelés nagy fontosságát hangsúlyozta. Ismertette a színház bemutatás előtt álló és készülő új magyar darabjait. Hiányossága a színház működésének, hogy még nem tudtak színrehozni olyan darabot, amely a néphadsereg életét mutatná be.

/Folyt.köv./

Ko

MTI BELFOLDI HIREK

B. 23. kiadás 1952. december 14. 16 óra 05 perc
Alexits György akadémikus előadása Bolyai János életéről és munkásságáról
Ie B

A szerkesztőségek rendelkezésére bocsátjuk Alexits György akadémikus előadását, melyet az Akadémia Bolyai János Innepi Ülésszakának megnyitó ülésén Bolyai János életéről és munkásságáról tart.

/Kérhetet később adunk/

- Bolyai János, minden idők egyik legnagyobb matematikusa, tragikus sorsu lény volt. Sorsa nem csupán egyéni tragédia. Visszatükröződik benne a magyar nép minden olyan haladó szellemű gondolkodójának a harca is, aki sikra mert szállni az igazságért s ezért összeütkezésbe került az uralkodóosztály felfogásával. Bolyai egy tudományos eszme érvényesüléséért küzdött, s ez az eszme forradalmi volt. Egy-egy tudományág mozgása pedig nem elszigetelt jelenség. Robbanásszerű haladását nemcsak az illető tudományág belső fejlődése készíti elő, hanem a társadalom szerkezetében beállott sokszor kisebb-nagyobb változás is, amelyek az élet bonyolult hajszálcsovérendszere fel-szívódnak a tudományos szemléletbe, hogy végül egy lényeszű alkotó mű-vén keresztül forradalmasítsák a tudományt. A forradalom pedig, még ha az elvont tudomány területén játszódik is le, a haladó uralkodóosztály gyűlöletét váltja ki.

Bolyai János 1802. december 15-én született Kolozsvárott. Már zseni gyermekkorában rendkívüli matematikai tehetséget árult el. Bolyai Farkas azt szeretete volna, hogy fia Göttingenben matematikát tanuljon Gauss, a "princeps mathematicorum" vezetése mellett. Levelét irt neki, amelyben kérte, fogadja házába János fiát. Levelére nem kapott választ. Magyarországon abban az időben nem lehetett magas fokon mate-matikát tanulni. Bolyai János tizenöt éves korában bizonyára tudott már annyi matematikát, amennyit bárhol az országban tanulhatott volna. Komoly képzést akkoriban csak Göttingenben, vagy Párizsban kaphatott volna. Ehhez pedig Farkasnak nem volt pénze, hiszen évi 400 forint fizetéséből és a hozzájáruló természetbeni járandóságokból még Marosvásárhelyen is csak szerényen tudott családjával megélni. Nem lehetett reménye arra, hogy fia párizsi vagy göttingeni tanulmányait pénzeljék a nagybirtokos arisztokraták, de azt esetleg remélhette, hogy a bécsi hadmérnöki aka-démia tanulmányi költségeit elvállalják, mert ez politikai szempont-ból is érdekelhette őket. A Habsburgokhoz hű nagybirtokos arisztokracia ugyanis szinte kötelességnek érezte, hogy a magyar köznemesség fiait hozzásegítse az osztrák katonatiszti pályához: így akarták a "rebellis" köznemesség sorait gyengíteni azzal, hogy fiaikból és rokonaikból Bécs-ben császárhű janicsárokat neveltessenek. Farkasnak egy évi munkával sikerült is elérnie, hogy János bécsi neveltetési költségeinek terhére -
/Folyt.köv./

M T I B E L F O L D I H I R E K

B. 23. kiadás 1952. december 14. 16 ora 05 perc
 Alexits György akadémikus előadása Bolyai János életéről és munkásságáról
 Ie B

A szerkesztőségek rendelkezésére bocsájuk Alexits György akadémikus előadását, melyet az Akadémia Bolyai János tiszteletére napközi ülészekének megnyitó ülésén Bolyai János életéről és munkásságáról tart.

/Kérhetet később adunk/

- Bolyai János, minden idők egyik legnagyobb matematikusa, tragikus sorsa lényeg volt. Sorsa nem csupán egyéni tragédia. Visszatükröződik benne a magyar nép minden olyan haladó szellemű gondolkodójának a harca is, aki sikra mert szállni az igazságért s ezért összeütkezésbe került az uralkodóosztály felfogásával. Bolyai egy tudományos eszme érvényesüléséért küzdött, s ez az eszme forradalmi volt. Egy-egy tudományág mozgása pedig nem elszigetelt jelenség. Robbanászerű haladását nemcsak az illető tudományág belső fejlődése készíti elő, hanem a társadalom szerkezetében beállott sokszor kisebb-nagyobb változás is, amelyek az élet bonyolult hajszálcsőrendszerén felszívódnak a tudományos szemléletbe, hogy végül egy lényegszü alkotó művén keresztül forradalmasítsák a tudományt. A forradalom pedig, még ha az elvont tudomány területén játszódik is le, a haladó uralkodóosztály gyűlöletét váltja ki.

Bolyai János 1802. december 15-én született Kolozsvárott. Már zseni gyermekkorában rendkívüli matematikai tehetséget árult el. Bolyai Farkas azt szeretete volna, hogy fia Göttingenben matematikát tanuljon Gauss, a "princeps mathematicorum" vezetése mellett. Levelét irt neki, amelyben kérte, fogadja házába János fiát. Levelére nem kapott választ.

Magyarországon abban az időben nem lehetett magas fokon matematikát tanulni. Bolyai János tizenöt éves korában bizonyára tudott már annyi matematikát, amennyit bárhol az országban tanulhatott volna. Komoly képzést akkoriban csak Göttingenben, vagy Párizsban kaphatott volna. Ehhez pedig Farkasnak nem volt pénze, hiszen évi 400 forint fizetéséből és a hozzájáruló természetbeni járandóságokból még Marosvásárhelyen is csak szerényen tudott családjával megélni. Nem lehetett reménye arra, hogy fia párizsi vagy göttingeni tanulmányait pénzeljék a nagybirtokos arisztokraták, de azt esetleg remélhette, hogy a bécsi hadmérnöki akadémia tanulmányi költségeit elvállalják, mert ez politikai szempontból is érdekeltette őket. A Habsburgokhoz hű nagybirtokos arisztokracia ugyanis szinte kötelességének érezte, hogy a magyar köznemesség fiait hozzásegítse az osztrák katonatiszti pályához: így akarták a "rebellis" köznemesség sorait gyengíteni azzal, hogy fiaikból és rokonaikból Bécsben császárhű janicsárokat neveltetnek. Farkasnak egy évi munkával sikerült is elérnie, hogy János bécsi neveltetési költségeinek terheit -
 /Folyt.köv./

ami négy év alatt mintegy 3000 forintot tett ki - néhány arisztokrata magára vállalja. Bolyai János tehát 1818-ban, a felvételi vizsga sikeres letétele után belépett a bécsi hadmérnöki akadémiára. Bolyai János élete folyását megpecsételte az a körülmény, hogy katonai pályára kényszerült, mert ezzel a tudományos foglalkozáshoz vezető összes kapuk bezárultak előtte.

Mikor apjával találkozott, heves viták voltak a noneuklideszi geometria kérdéséről. János rendkívül merész, több mint két évezred megkövesedett tudományos előítéletét szétzúzó forradalmi elméletét Farkas nem volt képes maradéktalanul követni.

Az ok, ami miatt még olyan kitűnő matematikus is, mint Bolyai Farkas, nem tudta János gondolatait végig követni, tulajdonképpen egy több évezredes előítéletben rejlett. Ez az előítélet abban a metafizikus felfogásban áll, hogy a világ örök és változatlan törvényeknek van alávetve s ezek matematikai visszatükröződése szükségszerűen csak az euklideszi geometria lehet. Igaz, hogy már az ókorban kritika tárgyává tették az euklideszi geometria alapját jelentő, ugynevezett V. posztulátumot, mert ez nem fejez ki olyan nyilvánvalóságot, mint a többi axióma.

Az V. posztulátum geometriai tartalma a legegyszerűbben a következő, Proklosztól származó fogalmazásban fejezhető ki: egy s síkban adott P ponton át bármely e egyeneshez egyetlen párhuzamos húzható. Ez az axióma valóban nem olyan nyilvánvaló, mint a többi, mert nem finit jellegű, vagyis a tér véges átmérőjű részén nyert tapasztalatok alapján közvetlenül lehetetlen meggyőződni az axióma állításának a fizikai térben való szükségszerű voltáról. Ez a körülmény volt az oka, hogy több mint kétezer esztendőig keresték az V. posztulátum bizonyítását, amely nélkül az euklideszi geometria s ezzel az egész akkori világkép logikailag megalapozatlan maradt.

Bolyai János alkotásának nagyszerűsége éppen annak a forradalmi merész ségű gondolatnak a konzekvens kidolgozásában rejlik, amely szerint a V. posztulátum helyettesíthető a következő axiómával: az s síkban adott P ponton át bármely, P-t nem tartalmazó e egyeneshez végtelen sok nem metsző /párhuzamos/ egyenes húzható. Bolyai János az Appendix néven ismert "/-/" művében levonta ennek az axiómának a következményeit és kimutatta, hogy az ilyen módon nyert nem-euklideszi geometriánál logikailag semmivel sem szükségszerűbb az V. posztulátum igaz voltán alapuló euklideszi geometria. Bolyai János tehát exakt módszerrel megdöntötte azt a kétezer esztendő előítéletet, amely az euklideszi felfogást a priori egyedül lehetségesnek minősítette s ezzel új geometriai világképet alkotott.

/szükségszerűen igaznak vélt
/-/zseniális

/Folyt.köv./ ||

Bolyai gondolatainak megértése nem csak matematikai tudást követelt, hanem morális erőt is, amely képes szembeállni a korabeli társadalom ideológiai jellegű előítéleteivel.

Gauss nem állt ki Bolyai János mellett, ezt tükrözi Gaussnak Bolyai Farkashoz írt levele. Levelében Gauss mintegy jogos formál Bolyai János alkotására. Igaz, hogy levelei, naplójegyzetei és felület-elméleti kutatásai alapján tudjuk, hogy Gauss sokat megpillantott nem-euklideszi geometriából. Eredményeit azonban nem dolgozta ki egységes elméletté, nem lehetett tehát erkölcsi alapja egy olyan levél megírására, amelynek óvatos fogalmazásából kicsendül ugyan az elismerés hangja, de egyszerűsáig egy bizonyos elsőbbségi igény is. Gauss tehát társadalmi okokból nem mert nyilvánosság elé lépni eredményeivel: az udvari tanácsos Gauss nem volt elég bátor ahhoz, hogy a matematikus Gauss gondolatainak szárnyalását követni merje volna.

Gauss visszavonulása a lángeszű alkotás nyilvános elismerése előtt súlyos válságba kergette az övek óta beteg, katonai pályától szabadulni vágyó, pattanásig feszült idegzetű embert. A katonaságtól csak akkor szabadulhatott volna meg, ha helyette matematika-tanárként működhetett volna. Ezt pedig csak Gauss elismerése, ajánlata tudta volna biztosítani számára. Gauss levele tehát annyit jelentett, hogy Bolyai előtt még lángeszű felfedezésének nyilvánosságra hozatala után is zárva marad a tudományos pálya kapuja.

Bolyai elkeseredése nem csak emberi szempontból érthető, hanem még inkább azért, mert tisztán látta, hogy a nem-euklideszi geometria jelentősége túlnő a matematika "belső ügyén". Ez a felfedezés nemcsak a geometriáról, hanem az anyagi világról általában vallott tudományos felfogást is megváltoztatta.

Bolyai és Lobacsevszkij alapvető felfedezésének hatására megindult a térfogalom dialektikus fejlődése.

A matematikai fogalomalkotásnak ez a gazdag tárháza adta kezünkbe a mai fizikai világkép kialakításához szükséges eszközöket is. Ennek köszönhető az általános relativitás elmélet és a kvantum-mechanika számos fejletének matematikai kifejtése.

Bolyai Jánost 1832-ben kinevezték másodosztályú kapitánnyá és Olkützbe helyezték át. Utazása közben szekere felborult, s az egyébként is betegeskedő Bolyai agyrázkódást szenvedett. Félrokkantként nyugállományba helyezték évi 280 forint nyugdíjjal. Ezzel Bolyai János katonai pályafutása véget ért, 1833. június 16-án elindulhatott haza, Marosvásárhelyre.

Marosvásárhelyen körülbelül egy évig apjánál lakott, majd különböző, valószínűleg részben tudományos, részben világnézeti ellentéte miatt, egy súlyos vita után Farkas kiutasította házából Jánost.

M T I B E L F Ö L D I H I R E K

B. 26. kiadás 1952. december 14.

16 óra 20 perc

Alexits György akadémikus ... 3. folytatás /

tegy

Domáldra,

Is

B

Domáldon

Bolyai János 1834-ben költözött egy kisküküllőmegyei nyomorúságos faluba, ahol 1846-ig, tehát 12 évig élte a kulturvilágtól elszakadt falusi remete életét. Ennek ellenére is dolgozott, bár a tudományos tevékenységhez semmiféle segédeszköz sem volt. Ebből az időből származik a lipcsei Jablonowsky-társaságnak a komplex-számok elmélete fejlesztésére kitűzött pályázatára küldött Responsio.

Az 1848-as év igen jelentős Bolyai János életében. A szabadságharc riadója kimozdította őt teljes visszavonultságából. Mint volt tiszt, legszívesebben katonai szolgálatot teljesített volna, de ebben megakadályozta állandó betegeskedése. Egy 1848. elején írt levelében a következőket olvashatjuk: "...nagyon gyenge: egészségem miatt... a hadnak utjára teljességgel alkalmatlan vagyok és legalább magánszolgálat által ügyközhetek, hogy a Köz-jót előmozdítsam, ... bizonyos lévén az, hogy amíg csak megelégtelen van: addig senki tökéletes boldog állapottal nem dicsekedhetik". Amikor azonban a székely csapatok októberben Radnotnál győzelmet arattak, s utána október 30-án Sánta huszárörnagyszállásán többen bizalmas tanácskozást tartottak a további hadműveletekről, Bolyai János is felkelt betegágyából. Deák Farkas, az erdélyi történetíró egy naplótöredékben elbeszéli, hogy ezen a tanácskozáson "Bolyai egy tiszta, szabatos tervvel állott elő, mely ... Szeben, Fehervár és egész Erdély megtisztítását magában foglalá... új évre az egész Erdélyt a Magyar Kormány kezébe adni ígérte." "E tervet nem fogadták el, - folytatja Deák, ... mert a vezérekben és parancsnokokban nem volt önmérséklet magukat megtagadva az ő parancsnoksága alá adni s nem különösen azért, mert Droscher reactionarius, Zombori pedig ingadozó volt s így a két szakember a lehető legjobb tervet leginkább igyekezett megbuktatni." - Szinte elképesztő, hogy Deák a forradalmak történetének nemyire jellegzetes vonását írja le naplójában: az ellenség becsempészi a forradalom vezérkarába a maga embereit, akik a "szakember" álarcra mögé bujva kimutatják a jorol, hogy rossz, a rosszról pedig, hogy jó, - és katasztrófát idéznek elő.

Bolyai János különösen nem sikerén fellelkesülve, később is többször forgatta elméjében, hogy elmegy a harctérre, de ebben betegeskedése mindannyiszor megakadályozta. A szabadságharc utáni elnyomatás idején teljesen visszavonult. De még a szabadságharc alatt kezébe került egy tudományos mű, amely rendkívüli módon felkeltette figyelmét. Ez volt Lobacsevszkij: Geometrische Untersuchungen zur Theorie der Parallellinien című, 1840-ben megjelent értekezése. Amikor Bolyai János a művet elolvasta, megdöbbenve vette tudomásul, hogy annak tartalma teljesen megegyezik az Appendixével. A számára érthetetlen tény előtt állva, valamint Gauss régebbi valóságos és újabb vélt megértésétől felháborodva, teljesen érthető, hogy először plágiumra gondolt. Bolyai, noha jegyzeteiben Lobacsevszkij munkájának kisebb-nagyobb hibáit keményen megkritizálta, maga is felismerte, hogy Lobacsevszkij vele egyivásu lángész.

71 /Folytatás /

MTI BELFÖLDI HIREK

B 27. kiadás

1952. december 14.

16 óra 15 perc

/Alexits György akadémikus4 folyt./

FE Ie

Ami a két zseniális szerző prioritását illeti, csak az lehet az álláspontunk, hogy az elsőbbség kérdését még felvetni sem helyénvaló. Kétségtelen ugyan, hogy Lobacsevszkij műve előbb, még pedig legfeljebb két évvel előbb jelent meg nyomtatásban, mint Bolyaié. De mindkettő már 1825-ben megírták eredményeiket: Bolyai kéziratát 1826 elején adta volt matematika-tanárának, Wolter századosnak, Lobacsevszkij pedig ugyancsak 1826 elején bemutatta a kazáni egyetem fizika-matematika karának. Ezek a tények megcáfolatatlanul bizonyítják, hogy a két lányszü alkotó lényegileg ugyanabban az időben, egymástól függetlenül fedezte fel a nem-euklideszi geometriát.

Bolyai Farkas 1856-ban bekövetkezett halála után János 1857-ben a város végére, a katolikus temető melletti Kálvária-utca-ba költözött, ahol egy egészen kicsi házacskát bérelt. Itt élt egyedül, állandóan betegeskedve, teljesen munkaképtelenül. 1860 január 18-án tüdőgyulladással ágyának dőlt és nemsokára /
Temetésén a kötelező katonai kíséreten kívül csak három ember vett részt. /meghalt.

Bolyai János életét bizvást tragédiának nevezhetjük, mert nagyszerű felfedezése hosszú ideig nem értetlen kallódott, ő maga pedig kénytelen volt magányában álmódolni arról a világról, amelyben az ész és a tudás győz az ostoba erőszak fölött. Sikertelenségének döntő oka, hogy a XIX. század első felében az exakt tudományos kutatásnak Magyarországon, sőt az egész Habsburg-monarchiában nem volt megfelelő társadalmi talaja. Az exakt természettudományok, de különösen az absztrakt jellegű matematika művelése ugyanis csupán olyan társadalom számára fontos, amelynek termelési módja szükségessé teszi a matematika eredményeinek a termelésben való közvetlen vagy közvetett felhasználását. A feudális kizsákmányolást/védolmező uralkodó osztály sem az exakt kutatást nem támogatta, sem azokat, akik az exakt természettudományok eredményeire alapítják világnézetüket. Bolyai János pedig ezt tette. Nemcsak, hogy matematikai kutatással akart foglalkozni, hanem a világ minden kérdését, a társadalom problémáit is tudományos módszerekkel szeretné volna megoldani. Ennek a magatartásnak szükségszerű következményeként előbb vagy utóbb ellentétbe kellett kerülnie mindenkivel, aki az akkori szokványos világnézetet vallotta.

/körömszakadtáig

/folyt. köv./

Bolyai János életének tragikus folyása tehát nem véletlen személyi kapcsolatok és egyéni tulajdonságok eredménye, hanem a nagyot alkotó lángész és gyökeres reformok után kutató ember vergődése az akkori elmaradt magyar társadalmi rendszer karmaiban.

Bolyai János filozófiai érdeklődésű gondolkodó volt. A matematika mellett természetfilozófiai és társadalmi problémák is foglalkoztatták. Merész gondolatai következetes racionalistát állítanak eléünk, aki - különösen a matematika filozófiája terén - lényegében materialista eszméket hirdetett.

Igen figyelemreméltó például, hogy Bolyai János a komplex-számok elméletéről szólva a következőket írja: "... Csak is olyan dolgok, és így csak olyan mennyiségek lehetnek a józan kutatás tárgyai, amelyek valóban megvannak /pl. anyagiak, a testi vagy külső világ részei, vagy legalább elgondolhatók és lehetségesek/". Bolyai tehát elutasított minden önkényes matematikai fogalomalkotást, s így a matematikai idealizmus vagy materializmus kérdésében határozottan a materializmus oldalára állt. •

Bolyai Jánosnak azonban nemcsak egyes megjegyzései, hanem az Appendix egész tartalma, a matematikai térről vallott felfogása is arról tanuskodik, hogy tudományos módszere lényegében materialista. Bolyai a világot objektív valóságnak tartotta. Bolyai azt is felismerte, hogy a természet visszatükrözését szolgáló fogalmaink maguk is fejlődnek, tehát minden konkrét történeti helyzetben "meg kell elégednünk a lehető legjobb tárgyalással."

A nem-euklideszi tér ellentmondásmentessége nagy csapást mért Kant idealista elméletére, amely a teret a priori szemléletnek tartja, a róla alkotott matematikai kép tehát szükségszerűen végleges, fejlődésképtelen. Bolyainak a matematikai térfogalom bővítését eredményező felfedezése azonban éppen azt igazolta, hogy a kanti idealizmus, vagy a fizikai térnek bármely más metafizikus felfogása hamis. Ez jelentős lépés a világ dialektikus materialista szemlélete felé.

Bolyai tudatosan is szembeszállt a metafizikai szólamok ürességével. Világnézetére igen jellemző, hogy a világot - Laplacehoz hasonlóan - összefüggő egésznek tartotta, amelyben minden egyes részecske törvényszerű összefüggésben áll a világ bármely más részével, így ezek mozgási kölcsönösen meghatározzák egymást.

/folyt. köv./

MTI BELFÖLDI HIREK

B 29. kiadás

1952. december 14.

16 óra 45 perc

/Alexits György akadémikus...6 folyt./

PE Ie

Bolyai János eszméinek racionalista alapja természetesen gyengíti Bolyai materializmusának következetességét. A következőes racionalizmus Bolyai Jánost a tér és idő objektív létezésének kérdésében egy kissé ingadozóvá teszi, hiszen ezt a problémát is racionalista módon akarja eldönteni, holott ez a "legszigorubb értelem", vagyis matematikai módszerrel eldönthetetlen. De Bolyai mégsem rekedt meg a tiszta racionalista kételkedés holtpontján, hanem a materialista nézet felé hajlott, mert szerinte "tulmennénk a kellő határon", vagyis észszerütlenné válnék világnézetünk, ha a tér és idő objektív létezése tekintetében "további kételyeket támasztanánk."

Bolyai János társadalmi kérdések iránt is érdeklődött, kortársai szemében szélsőségesnek, sőt esztelennek tűnő reformterveket szőtt. Különösen élete végén, 1850 és 1855 között foglalkozott sokat egy "Üdvtan" gondolatával, amely egyrészt a társadalom utópista-szocialista reformját, másrészt a tudományoknak egy Comte eszméire emlékeztető enciklopédiáját tartalmazta volna.

Bolyai társadalmi reformterveinek haladó jellege elsősorban abban áll, hogy felismerte az osztályelnyomás következtében keletkezett nyomoruságot, de nem volt hajlandó - a korabeli szokáshoz hasonlóan - keserű frázisokkal, tulvilágra szóló ígérekkel elintézni a kérdést, hanem módszeret keresett a társadalmi bajok mielőbbi leküzdésére. Az volt a véleménye, hogy a "társadalom nyomorusággal, szerencsétlenséggel teljes, de nem szükségképpen, hogy ilyen legyen. A teljes üdv megtalálható már itt a földön." Egyik feljegyzése szerint "...szomorú és kétes, sőt önmagára nézve is ... legveszélyesebb... a mások elnyomásán s romjaira építeni akarni önboldogságot!" Más helyen ezt írta: "Egyáltalában semmiféle egyéni üdv nem létesíthető, vagy nem állhat fenn a közüdv nélkül."

Bolyai János úgy gondolta, hogy a termelést közösen, munkamegosztásos alapon kell végezni, a termékek elosztását pedig az általános egyenlőség elvei szerint kell végrehajtani. Az ilyen szocialista jellegű társadalmat Bolyai szerint pusztán erkölcsi tanítás, belátás fogja létrehozni... "Csak szellemi erőszak, vagyis meggyőzés, győzelem és ön-kényttetés át-idomulás, újjá születés vezethetnek üdvre, s erős remény szerént, leg-alább a 2000-ik év beteltése előtt - persze minden ábrány nélkül szolva. - eljövendő annak is az órája" - írta egyik levelében.

II /folyt. köv./

/ Alexits György akadémikus...7 folyt. /

Bolyai János ezek szerint utopista szocialista volt, az utopisták minden erényével és hibájával. A társadalmi rendszer megváltoztatására vonatkozó gondolatainak erénye, hogy az osztály-elnyomó kizsákmányoló hatalmat meg akarja szüntetni. Ez teszi Bolyai reform-eszméit haladóvá.

Százötven esztendő telt el Bolyai János születése óta. Ezalatt Magyarországon és a szűkebb hazáját magában foglaló Romániában is a munkásosztály vezetésével "ábrány nélkül szólva", megvalósult az a világ, amelyben lehetetlenné vált "a mások elnyomásán... építeni akarni önboldogságot". Ebben az új világban a tudomány és a tudósnak is más szerepe van, mint akkor volt. Ahol a hatalmat a dolgozók vették a kezükbe, ott a tudomány az egész nép közügyévé vált, s a tudós nemcsak néhány szakember, hanem az egész nép számára alkot. Bolyai közönsége ma már az egész haladó emberiség. A Szovjetunióban kiadták az Appendix-et, nálunk most jelenik meg magyarul. A Román Népköztársaság Bolyairól nevezte el a magyar egyetemet és megünnepli születésének százötvenedik évfordulóját. Mi is Bolyai Jánosról neveztük el a szegedi matematikai intézetünket és társulatunkat. Halhatatlan alkotása eljut üzemeinkbe, ahol előadások százai ismertetik meg nagyságát a magyar munkásosztállal. A tudományt szomjázó dolgozók milliói adják meg nekünk Bolyainak az elmaradt megbecsülést, s a dolgozók egészséges világában Bolyai János emberi alakja is megújodva és megtisztulva áll előtűnk. Óriás volt ő a tudomány alkotó munkásai között. Világra szóló felfedező, aki képes volt minden erejével kutatni az igazságot, az igazság pedig végső fokon mindig a dolgozó nép haladását szolgálja. S a felszabadult nép százötven év után forró szeretettel öleli magához az igazságért oly sokat szenvedett lángeszű fiát. /MTI/

Rusznay István beszéde

A szerkesztőségek rendelkezésére bocsátjuk Rusznay István, a Magyar Tudományos Akadémia elnökeinek megnyitó beszédét, amelyet az Akadémia Bolyai János ünnepi ülészekának megnyitó ülésén mond el. Kérhető később adunk.

x x x
§ Hnó M Ie Bolyai János születésének évfordulója nemcsak a magyar matematikusok ünnepe, hanem az egész magyar tudományé - mondotta a többi között. Ezt fejezi ki az is, hogy Akadémiánk ünnepi ülészekkel emlékezik meg erről a nevezetes évfordulóról. Akadémiánk egyik - a legfontosabb, legszebb és legfelelősebb kötelessége a magyar tudomány haladó hagyományainak ápolása. Mire tanít minket a Bolyaiak, Eötvös és a többi magyar tudós emléke? Arra, hogy forrón szeressük hazánkat, amely ilyen nagy embereket adott a világ tudományának, arra, hogy minden erőnkkel igyekezzünk méltóan bizonyítani nagy elődeinkhez; arra, hogy a múltban, amikor hazánk nem volt szabad, népünk elnyomott volt, amikor a tudomány munkásai magukra hagyva, támogatás, segítség és megértés nélkül, sőt, sokszor üldözéssel vagy legfeljebb mellőzéssel küzdve voltak kénytelenek dolgozni, akadtak hazánkban olyan erőslelkű, bátor férfiak, nagyszerű tudósok, akik ilyen körülmények között is nemcsak, hogy tudtak alkotni, hanem olyan nagyot is tudtak alkotni, hogy műveikre és emlékükre tisztelettel tekint ma az egész világ. Ma, az ezerszer kedvezőbb körülmények között dolgozó magyar tudósoknak nagy elődeik példája hatalmas ösztönzést, erőt és lendületet kell, hogy adjon munkájukhoz. A magyar tudósok, akik megértették, hogy legszebb és legmegtisztelőbb feladatuk a dolgozó néppel való tudomány művelése, ma egynek érzik magukat a magyar néppel és további munkájukban ez a tudat örösi erőt ad nekik feladataik megoldásában.

- Azt mondtam, hogy Bolyai János születésének 150. évfordulója nemcsak a magyar matematikusoknak, hanem az egész magyar tudományunknak az ünnepe. De továbbmegyek: ez az évforduló ünnepe egész dolgozó népünknek. Bolyai János életében még nem találta meg az utat a néphez, pedig kereste azt: bizonyítékai ennek azok a töredékek, amelyek tervezett munkáiból, az "údatan"-ból fennmaradtak. Bolyai János látta az elnyomást, amelyben akkor a dolgozó nép szenvedett és felismerte azt, hogy a tudós nem zárkozhatik el embertársai szenvedései elől, hanem legszebb, legszentebb feladata, hogy az emberiség sorsát előbbrevigye. Bolyai az ő matematikai útmutatásait, a parallellak 2000 éves problémájával való birkozását is úgy fojtta fel, hogy "a tárgy tisztázásával a tudomány igazságszerzésének, az ész művelésének és így az emberi sors lendítésének egyik legfontosabb és leglényegesebb lépését" teszi meg.

/Folyt. köv./

/Rusznayk István beszéde...1.folyt/ § Határte

Bolyai János példája arra tanít minket, magyar tudósokat, hogy összeforrjunk népünkkel és a haladás élvonalában harcoljunk népünkön keresztül az egész haladó emberiséggel s munkánkkal az emberiségnek szebb jövőjét igyekezzünk minden erőnkkel előbbrevinni. Bolyai János korában nemcsak a tudós volt magárahagyva, nemcsak ő küzdött egyedül, segítőtársak nélkül, hanem az egész magyar nép. Ma nem vagyunk egyedül, mert mellettünk áll a hatalmas szovjet nép, a nagy kínai nép, a baráti népi demokráciák népei és az imperialisták elnyomása alatt élő országok öntudatos dolgozói.

* Annak a forró barátságnek, amely a békéért, az imperialisták becsutellen mesterkedései és bünsz szándékai ellen küzdő békéért áthatja, újabb fényes bizonyítéka, hogy a magyar tudomány mai nagy ünnepe a baráti országok népei elküldték képviselőiket vagy üdvözlőlevelüket. Nem véletlen, hogy Sztálin népe, a hatalmas Szovjetunió élénjáró tudományának ilyen kiváló képviselőit küldte hozzánk. Hiszen az a gondolat, amely Bolyai egyben megszületett és mint ahogy ő mondta: "... a semmiből egy új világot teremtett" ... ugyancsak megfogalmazott az orosz nép nagy fiának, Lobacsevszkijnek anyjában is. Bolyai János és kortársa, N.I. Lobacsevszkij, egymástól elszigetelve, egymásról nem tudva egyidőben jutottak ugyanazokra az új, merész, forradalmi gondolatokra és egyidejűleg fedezték fel a nem - euklideszi geometriát. Ami az ő korukban lehetetlen volt, amikor a zsarneki elnyomás elválasztotta egymástól az orosz és a magyar népet, az orosz és a magyar tudományt, ma megvalósult: a szovjet és a magyar nép egymásra talált, kéz a kézben halad és a szovjet és a magyar tudomány is egyre szorosabb baráti kapcsolatba kerül. Ez a kapcsolat mindennél drágább és megbecsültebb számunkra, magyar tudósok számára. Felbecsülhetetlen a nagy segítség és baráti támogatás, amelyet az élénjáró szovjet tudománytól, a világ legelső, leghaladóbb tudományától kaptunk és kapunk és amelynek újabb bizonyítéka és megnyilvánulása a két kiváló szovjet tudós részvétele ünnepi ülésszakunkon.

- Bolyai János nemcsak a matematikának volt forradalmára, hanem a haladó emberi gondolkodásnak általában. Bolyai János felfedezése a materialista világszemlélet nagy győzelme volt, amellyel megcáfolta többek között Kantnak a tőrre vonatkozó idealista nézeteit. Bolyai János példája arra is tanít minket, hogy a tudomány minden döntő eredménye a materialista világszemlélet nagy győzelme.

/Folyt.köv./ JL

/Rusznayk István beszéde...2.folyt/ § hán M Ia

Bolyai János nagy felfedezéséhez csak úgy juthatott el, hogy bátran szembeszállt a korában uralkodó reakciós ideológiával és alapjában materialista módon nyult hozzá a tér problémájához. Nem félt kezét emelni arra, ami elavult, bátran szembeszállt kitézer év előítéletével és így tudott újat, nagyszerűtalkotni. A magyar matematikusok azóta is számos nagyjelentőségű eredményt értek el és világszerte megbecsülést szereztek hazájuknak. Még vagyok nyőződve, hogy ez az Ünnepi Ülésszak, Bolyai emlékének felidézése, újabb ösztönzést és lökést ad a matematikai életnek hazánkban, elő fogja segíteni, hogy a magyar matematikusok újabb eredményekkel gazdagítsák a tudományt és eredményeik gyakorlati alkalmazásával még fokozottabban bekapcsolódjanak ebbe a harcba, amelyet a magyar nép öt éves tervünk teljesítéséért, a szocializmus építéséért, a béke megvédéséért folytat és amely harccal népünk azokat az eszméket valószínűsíti meg, amelyek megvoltak már csiréjében Bolyai Jánosban.

/MTI/

34.

B: . kiadás

1952 december 14

17 óra 15 perc

/A Magyar Színház- és Filmművészeti Szövetség...8.folyt/ Bc/Ho/Hnó Mi

Apáthy Imre, az Ifjúsági Színház főrendezője a Sztanyiszlavszkij-módszerrel kapcsolatban a színházi etika kérdéseiről szólt. Rámutatott, hogy egyes színészek még nem érzik eléggé otthonuknak, eléggé megukénak azt a színházat, ahol játszanak, ahol művészetüknek ki kell bontakoznia. Színházművészetünk fejlődése szempontjából igen fontos, hogy az egyes színházak között mininkább kialakuljon a testvéri kapcsolat és szűnjék meg az a multból megmaradt helytelen felfogás, hogy a színházak inkább konkurrensnek tekintik egymást. Végül a színházi tudóck munkájának kérdéseiről beszélt.

/Folyt.köv./

Megkezdődött a Magyar Tudományos Akadémia Ünnepi Ülősszaka

t Hbj/Ma/Hnó Bn

A Magyar Tudományos Akadémia a Bolyai János Matematika Társulat közreműködésével Bolyai János születésének 150. évfordulója alkalmából december 14-18 között ünnepi ülősszakot tart.

Az ünnepi ülősszakot vasárnap délelőtt 11 órai kezdettel a Magyar Tudományos Akadémia dísztermében nyitották meg, amelyen megjelentek a magyar tudomány kiválósságai.

Rusznnyák István Kossuth-díjas, a Magyar Tudományos Akadémia elnöke üdvözölte a magyar tudományos élet kiválósságait, s az ünnepi ülősszakra érkezett külföldi vendőgeket: a Szovjetunió küldöttségét, élén P. Sz. Alekszandrov Sztálin-díjassal, a Szovjetunió Tudományos Akadémiájának levelező tagjával, a Lengyel Népköztársaság küldöttségét, élén Waclaw Sierpinskiével, a Lengyel Tudományos Akadémia alelnökével, a Csehszlovák Köztársaság tudományos életének képviselőjét Eduard J. Czech akadémikust, a Román Népköztársaság küldöttségét, élén Tiberiu Popovicivel, a Román Tudományos Akadémia levelező tagjával. Bejelentette, hogy jelezték érkezésüket a Bolgár Népköztársaság és a Német Demokratikus Köztársaság küldöttségei.

Ezután Rusznnyák István elmondotta elnöki megnyitóját.

/Rusznnyák István beszédét előző kiadásunkban már közöltük./

Az elnöki megnyitó után P. Sz. Alekszandrov, a Szovjetunió küldöttségének vezetője üdvözölte a Magyar Tudományos Akadémia ünnepi ülősszakát.

/Folyt.köv./ II

MTI BELFOLDI HIREK

B 35. kiadás

1952 december 14

1 óra 10 perc

Megkezdődött a Magyar Tudományos Akadémia... 1. folyt/ Hőj/Ma/Úné Bn

- A Szovjetunió Tudományos Akadémiája Elnöksége, a Moszkvai Allami Egyetem és a Moszkvai Matematikai Társaság nevében... üdvözlöm az Ünnepi Ülés résztvevőit a tudomány történetének nevezetes eseménye - Bolyai János, a nagy magyar tudós születésének 150. évfordulója alkalmából - mondotta.

- Lobacsevszkij és Bolyai, - két név, amely forduló-pontot jelez az egész legújabb kori geometria és az egész matematika fejlődésében.

- A két zseniális tudós - a magyar és az orosz - által megteremtett nem-euklideszi geometria nemcsak megoldotta a párhuzamossági axioma kétezeréves feladatát, hanem az egész geometriai gondolkodást is teljesen új irányokra állította. Lobacsevszkij és Bolyai megcáfolatlanul bebizonyította, hogy a szokásos, "használatos" euklideszi geometria nem az egyetlen elképzelhető geometria, hogy mellette lehetségesek matematikailag is oly hiteles más geometriai rendszerek; s az a kérdés, hogy e geometriai rendszerek közül melyik tükrözi a legpontosabban a valóságos világ térbeli viszonyait, alapjában véve a fizika kérdése s emellett oly kérdés, amelynek maga a feltevése nem mechanikusan, leegyszerűsítve, egyszer s mindenkorra történik, hanem különböző értelme van, attól függően, hogy a térnek közönséges, nem tulságosan nagy és nem tulságosan kicsiny részét vizsgáljuk, vagy pedig egyfelől kozmikus, másfelől atom-méreteket tartunk szem előtt.

- A nem-euklideszi geometria felfedezése vihási hatással volt a matematika legkülönbözőbb ágai - mindenképp a geometria, topológia, algebra, függvény-elmélet - fejlődésére. Amint ma már tudjuk, alapjává vált az elméleti fizika, elsősorban pedig a relativitáselmélet modern fejlődésének. Megsemmisítő csapást mért a filozófiai idealizmusra, kiarta a tér értelmezésében megnyilvánuló kantii priorizmus egész tarthatatlanságát. Ezzel, a nem-euklideszi geometria megteremtése egyike volt a tudomány történetében azon hatalmas eseményeinek, amelyek kihatása nem állt meg valamely tudományág határainál, hanem előrevitte a pontos tudományos gondolkodás egész frontját.

- Mi itt azért gyűltünk össze, hogy megünnepeljük ezt a nagy eseményt. Mi, a szovjet küldöttség tagjai, különös örömmel és büszkséggel hangsúlyozzuk, hogy ez az ünnep egyformán ünnepe a magyar és az orosz népek, annak a két népnek, amelyek Lobacsevszkij és Bolyait, a geometriai gondolat két nagy forradalmárát adták az emberiségnek. Legyen ez a két név újabb jelképe népeink örök barátságának, amelyek szoros egységben összeforvva küzdenek a békeért, az emberiség boldogságáért.

/Folyt.köv. /

/Mekkezdődött a Magyar Tudományos Akadémia...2.folyt/Hbj/Ma/Hnó Bn

Ezután W. Siernpinski, a Lengyel Tudományos Akadémia alelnöke üdvözölte az ünnepi ülészak résztvevőit.

- Örömmel üdvözlöm a Lengyel Tudományos Akadémia nevében a nagy magyar matematikus emlékére összegyűlt kongresszust, amely a tudomány haladásáért és az igazság győzelméért küzdött. Együttal tolnácsolom a lengyel matematikusok szívből jövő és testvéri üdvözlését. Mi, lengyelek, csodáljuk a magyar népet, mely korunkban is annyi világszerte ismert, elsőrendű matematikust adott a világnak, akiknek munkásságai nagymértékben elősegítették tudományunk fejlődését.

- A lengyel és magyar matematikusok közötti szoros és szívélyes kapcsolatok már régen fennállnak és mind szorosabbá válnak.

- Őszintén köszönjük azt a lehetőséget, hogy találkozhatunk magyar barátainkkal és sikereket kívánunk a magyar matematika további fejlődéséhez.

Tiberiu Popovici, a Román Tudományos Akadémia levelező tagja. köszöntötte ezután a megjelenteket.

- Abban az örömteljes megtiszteltetésben van részem - mondotta - , hogy a zseniális matematikus és haladó szellemű, gondolkodó Bolyai János születésének 150. évfordulója alkalmából rendezett ünnepségen átadhatom a Magyar Tudományos Akadémiának, a magyar matematikusoknak és tudósoknak a Román Népköztársaság Tudományos Akadémiájának elnökségének, akadémikusainak és levelező tagjainak, valamint matematikusainak és minden tudósának meleg üdvözlését.

- A fiatal Bolyai János, ugyanúgy, mint a zseniális orosz tudós, Lobacsevszkij, merészen és lemondást nem ismerően harcolt a meglévő itéletek ellen, amelyek a tudomány fejlődését megállították. Felfogása az volt, hogy a tudomány célja: a látszat háttérben megbúvó, mélyebb gondolatok vizsgálata. zseniális felfedezése teljes mértékben igazolta, hogy a geometriában, akár csak a többi tudományban, az igazság egyetlen forrása és kritériuma: a valóság és kísérlet. Az akkori mostoha korszak tragikus sorsot juttatott Bolyai Jánosnak: minden nagy tudós sorsát olyan társadalomban, amelynek alapja az ember ember által kiszákmányolása.

/Folyt.köv./

MTI BELFOLDI HIREK

B37. kiadás

1952 december 14

17 óra 25 perc

/Megkezdődött a Magyar Tudományos Akadémia...3.folyt/ Hbj/Mh/Hai Bn

A továbbiakban rámutatott: Romániában Bolyai János emléket nagy tiszteletben tartják és megbecsülik. A Román Munkáspárt, valamint demokratikus államunk gondoskodik a nagy geometer hagyományainak szent őrzéséről. Marosvásárhelyen, ott ahol Bolyai János életének javát töltötte, őrzik kéziratait. Ugyanott Bolyai János-muzeum létesült, és kiállítás keretében nyilvánosság elő került a nagy tudóstól visszamaradt tárgyak. A dicsőséges Szovjet Hadserg felszabadításunkat követő első hónapokban a Román Kommunista Párt - Kolozsvárott - egy magyarnyelvű egyetemet létesített. Ez a magas tudományos intézmény, amelyen évente többszáz hallgató végez, büszkén hordja Bolyai János nevét. Bolyai János születésének 150. évfordulója alkalmából a Román Népköztársaság román nyelven kiadja az "Appendix"-et. Ugyancsak ebből az alkalomból még tanulmányok és gyűjtemények jelennek meg, amelynek célja: ábrázolni Bolyai János gondolatait.

- A Román Népköztársaság Tudományos Akadémiája úgy határozott, hogy külön ülést szentel Bolyai emlékének. Ugyancsak a Román Népköztársaság Tudományos Akadémiája kolozsvári fiókjá, karöltve a kolozsvári "Bolyai" és "Babes" egyetemmel, megünnepli Bolyai János-születésének 150. évfordulóját. Ugyancsak ünnepi ülések vannak ma a Román Tudományos Akadémia jasi és tomesvári fiókjában.

Ezután Eduard Czech csehszlovák akadémikus üdvözölte a kongresszust.

- A magyar matematika igen sok elsőrendű tudós nevével dicsekedhetik - mondotta - , ~~xxxx~~ akiknek műveit mi régóta csodáljuk és tanulmányozzuk. 1949-ben boldogok voltunk, hogy Csehszlovákiában a prágai cseh-lenyel kongresszuson magyar matematikus vendégeket üdvözölhettünk körünkben. Sajnos a további együttműködést megakadályozta nálunk az az összeesküvő csoport, amelyet nemrégiben lenyelezték le. Annak a reménynek szeretnénk kifejezést adni, hogy mindannyian a világbéke érdekében és a szocializmus építéséért egyre jobban és jobban együtt dolgozhatunk. Eljén a haladó tudományok, új, szocialista korszaka, amely előtt nélkülözhetetlen lehetőségek állnak, mert a zseniális Sztálin programjának szolgálatában áll és a haladó és a győzelmes munkáscsoportot szolgálja.

Rusznayk István ezután bejelentette, hogy távirat érkezett Kínából. A távirat szövege:

/Folyt.köv./

M T I B E I F O L D I H I R E K

B37. kiadás

1952 december 14

17 óra 25 perc

/Mégkezdődött a Magyar Tudományos Akadémia 2...3. folyt/ Hbj/Ma/Hat/Bn

A továbbiakban rámutatott: Romániában Bolyai János emlékét nagy tiszteletben tartják és megbecsülik. A Román Munkáspárt, valamint demokratikus államunk gondoskodik a nagy geometer hagyományainak szent őrzéséről. Marosvásárhelyen, ott ahol Bolyai János életének javát töltötte, őrzik háziratait. Ugyanott Bolyai János-muzeum létesült, és kiállítás keretében nyilvánosság elé került a nagy tudóstól visszakapott tárgyak. A dicsőséges Szovjet Hadsereg felszabadításunkat követő első hónapokban a Román Kommunista Párt - Kolozsvárott - egy magyar nyelvű egyetemet létesített. Ez a magas tudományos intézmény, amelyen évente többszáz hallgató végez, és szívesen hordja Bolyai János nevét. Bolyai János születésének 150. évfordulója alkalmából a Román Népköztársaság román nyelven kiadja az "Appendix"-et. Ugyancsak ebből az alkalomból még tanulmányok és gyűjtemények jelennek meg, amelynek célja: népszerűsíteni Bolyai János gondolatait.

- A Román Népköztársaság Tudományos Akadémiája úgy határozott, hogy külön ülést szentel Bolyai emlékének. Ugyancsak a Román Népköztársaság Tudományos Akadémiája kolozsvári fiókjá, karöltve a kolozsvári "Bolyai" és "Babes" egyetemmel, megünnepli Bolyai János-születésének 150. évfordulóját. Ugyancsak ünnepi ülések vannak ma a Román Tudományos Akadémia jasi és temesvári fiókjában.

Ezután Eduard Czech csehszlovák akadémikus üdvözölte a kongresszust.

- A magyar matematika igen sok elsőrendű tudós nevével dicsekedhetik - mondotta - , ~~akkor~~ akiknek műveit mi még tudósodáljuk és tanulmányozzuk. 1949-ben boldogok voltunk, hogy Csehszlovákiában a prágai cseh-lenyel kongresszuson magyar matematikus vendégeket üdvözölhettünk körünkben. Sajnos a további együttműködést megakadályozta nálunk az az összeesküvő csoport, amelyet nemrégiben lenyelezték le. Annak a reményeknek szeretnék kifejezést adni, hogy mindannyian a világbéke érdekében és a szocializmus építéséért egyre jobban és jobban együtt dolgozhatunk. Eljén a haladó tudományok, új, szocialista korszaka, amely előtt reménytelten lehetőségek állnak, mert a zseniális Sztálin programjának szolgálatában áll és a haladó és a győzelmes munkásosztályt szolgálja.

Rusznayk István ezután bejelentette, hogy távirat érkezett Kínából. A távirat szövege:

/Folyt.köv./ π

M T I B E I F Ö L D I H I R E K

B 38. kiadás

1952 december 14

17 óra 30 perc

/Közzétűnt a Magyar Tudományos Akadémia...4.folyt/ H/1a/Hnó Bn

"A nagy magyar matematikus, Bolyai születésének 150. évfordulója alkalmából a Kínai Akadémia tudományos dolgozóinak nevében legmagasabb üdvözléssel üdvözlöm és a Bolyai-ünnepre sok sikert kívánok. Kuo Mo-zso, a Kínai Akadémia elnöke."

Ezután Alexits György, Kossuth-díjas akadémikus tartotta meg előadását "Bolyai János élete és munkássága" címmel.

/Az előadást előző kiadásunkban már közöltük./

A nagyérdeklődéssel fogadott előadás után Rusznyák István akadémikus javaslatára az Ünnepi Ülésszak táviratban üdvözölte a Népek Békakongresszusát.

i H/1a/Hnó Bn A Magyar Tudományos Akadémia most Ünnepi Bolyai János, a nagy magyar matematikus születésének 150. évfordulóját - hangzik a távirat. - Bolyai forradalmi lépést tett a tudományok haladásában. Haladó gondolkodása veszélyeztette az uralkodó osztály érdekeit. Hánytatott élete példa arra, milyen tragikus sors vár a tudomány forradalmárait a reakciós társadalomban. Bolyaiban azt a tudóst ünnepeljük, aki felfedezésével az emberiség jólétét kívánta szolgálni. A békétábor tudósai is tudományukat népük jólétének, valamint kulturájának emelése céljából művelik, tehát a béke szolgálatába állítják. Magyarország matematikusai és a baráti államok kiküldöttel az Ünnepi Ülésszakra üdvözlőt küldik a Népek Békakongresszusának. Mély megdöbbenéssel látjuk azt, hogy egyes tudósok az imperializmus, új háború előkészítése és a népek szabadságának letörése szolgálatába állítják tudományukat. Felháborodással értesültünk az agresszorok gáztetteiről Koreában és a békét veszélyeztető törekvésekről más országokban. Mélyszépen elítéljük az imperialisták újabb gáztetteit, követeljük az agresszió azonnali beszüntetését, a béke biztosítását. Felhívjuk a világ tudósait: csatlakozzanak a béke megvédéséért folytatott harchoz és akadályozzák meg a tudományok a rombolás és pusztítás szolgálatába való állítását.

Az Ünnepi Ülésszak Rusznyák István zárószavával ért véget./MPI/

Helyreigazítás

Ie/Hnó Mai B 18-as kiadásunk /A Magyar Színház- és Filmművészeti...3.folyt/ tizedik... sora közepétől helyesen ...nyomán megszületnék az erős széges, a dolgozók széles tömegei ...

II

MTI BELFÖLDI HIREK

B 39. kiadás

1952. december 14.

19 perc 35 perc

/A Magyar Színház- és Filmvészeti Szövetség ... 9. füzet/ /Ma k

Tompa Sándor, a Nemzeti Színház tagja a humor nevelő szerepét fejtegette.

Major Tamás Kossuth-díjas, a Magyar Népköztársaság kiváló művésze, a Nemzeti Színház igazgatója előljáróban hangoztatta, hogy a színház együtt kíván dolgozni az írókkal és a Sztanyiszlavszkij-módszer helyes felhasználásával igyekeznek alkotómunkájukat segíteni. A Nemzeti Színház legalább négy magyar darabot kíván ebben az évadban bemutatni.

A Sztanyiszlavszkij módszer alkalmazásáért folyó küzdelem nehéz. Lényegében az a harc folyik, hogy a módszer ne legyen régi, hanem új. Ez is az osztályharc egyik megnyilvánulása.

- A humorhoz is - mondotta a továbbiakban - konfliktusokon keresztül, az élet átélésén keresztül lehet eljutni. Ne csak a próbákon gondolkozzák a színész a konfliktusokon, hanem tanulja meg felismerni a mindennapi élet konfliktusait is, s ehhez megfelelő ideológiai tudás szükséges.

Honn Pál, a Fővárosi Operettszínház tagja arról a feladatségről beszélt, amellyel a színész az életről dolgozó művészt a néző elé viszi. Hogy ennek a feladatnak a színész jól megfelelhessen, olyan színdarabokra van szükség, mint a "Szabad szél" és az "Alami Aruház", ahol a pozitív hősök hűbél és véréből formált alakok.

Hegymilitte végül, hogy patronáló munkája során sokat tanult, mert a foglalkozás a munkás-színjátszókkal saját szerepeinek mélyebb átértéséhez vezetett.

Ascher Oszkár, az Alami Faluszínház dolgozóinak harcos üdvözlését tolmácsolta a konferenciának. Hegymilitte, hogy egyenként a szövetség minden tagja részéről a legmélyebb érdeklődést és segítőkészséget tapasztalja a színház iránt, ez a segítség azonban a szövetség részéről elmaradt, s például a beszámolóban sem esett szó a Falu Színház munkájáról és hívatásáról. Pedig a Falu Színház gárdája az elmúlt évfélév alatt közel 600.000 dolgozóval ismertette meg a színházi kultúrát.

Egri István, a Néphadsereg Színház nek művésze azt fejtegette, hogy a Sztanyiszlavszkij-rendszer helyes alkalmazásához a színháznak időre van szüksége. Kérte, hogy a kritikusok nagyobb felelősséggel végezzék hivatásukat.

Gábor Miklós a vitát összefoglalva megállapította, hogy hozzászólások két főkérdéssel: a magyar dráma és a Sztanyiszlavszkij módszer kérdésével foglalkoztak. Az első kérdésen belül különösen sokat szóltak a színházak és írók kapcsolatáról, a rendezők és színészek munkájáról. A továbbiakban részletesen foglalkozott Gábor Miklós a Magyar Éphadsereg Színház és az Ifjúsági Színház tagjai részéről elhangzott észrevételekkel.

Ezzel a Magyar Színház- és Filmvészeti Szövetség III. konferenciája véget ért. /MTI/

M T I B E I F O L D I H I R E K

B40. kiadás

1952. december 14.

17. évf. 145. p. rre

A Magyar Színház- és Filmművészeti Szövetség 1952. évi rendes közgyűlése

Bc/Fd/Ma * Mi K

A Magyar Színház- és Filmművészeti Szövetség III. konferenciájának befejezése után, vasárnap délután tartotta meg a szövetség évi rendes közgyűlését.

Ladányi Ferenc, Kossuth-díjas, a Magyar Népközvettség Irademes művésze, a szövetség főtitkára, beszámolójában részletesen foglalkozott a szövetségnek a legutóbbi közgyűlés óta végzett munkájával, eredményeivel, hiányosságaival. Szólt a Sztanyiszlavszkij-módszer elterjedéséről és az elért eredményekről, hangsúlyozta, hogy Szben iszlavszkij-technikai legelősebb fegyvernek bizonyultak abban a harcban, amelyet színészeink a polgári színjátszás sok évtizedes gyakorlatát következtében megmaradt és még le nem küzdött hatások és osökevények ellen folytatnak. Hiányosság volt azonban, hogy egyes körök Sztanyiszlavszkij-módszerét - és ezen belül főleg a fizikai oselőkvések módszerét - több-féleképen értelmezték, s az, hogy a módszer gyakorlati alkalmazása nem haladt eléggé előre annak ellenére, hogy nagyon sok művészen támasztották a Sztanyiszlavszkij-módszer teljes és következetes alkalmazásának igénye.

Megemlékezett a szövetségnek alig néhány hónapja működő tudományos osztályáról, amely máris bebizonyította, hogy igen komoly segítséget nyújt színművészetünk fejlődéséhez.

Részletesen ismertette a szövetség szakosztályainak munkáját, s foglalkozott a szövetség két szaklapjának a szakmai és ideológiai fejlődésben betöltött szerepével.

A színház és film kapcsolatairól szólva rámutatott, hogy még mindig nem kielőgítő a két terület közelsége egymáshoz, jelleget ennek segítése a szövetség munkájának egyik döntő feladata lett volna.

A szövetség munkájának másik alapvető hiányossága, hogy a színház- és film-területen semmit sem tett az új magyar dráma ügyéért, ezért, hogy az irókat közelebb hozza a szövetség munkájához.

A szövetség munkájának egyik legnagyobb eredménye a vidéki színházak terén mutatkozott meg. Az elvi és gyakorlati segítség lehetőségete, hogy a vidéki együttesek - előadásuk színvonalát tekintve - megközelítően felzárkózhattak a budapesti együttesek mellé. A szövetség által eddig rendezett két vidéki színházi héten és a Debrecenben megtartott vidéki színházi konferencián komoly szervezeti, színészi és rendezői problémákat tisztáztak és lemérhető változások állt be vidéki színházaink műsorpolitikájában és a fluktuáció kérdésében.

A feladatokról szólva hangsúlyozta: törekedni kell a szövetség tagjainak szakmai, ideológiai továbbképzésük előmozdítására, minden körülmények közt meg kell szüntetni a színház és a filmterület különállását a kölcsönös megértés, egymás segítése és a szervezett tapasztalatcsere alapján.

/folyt.köv./

TL

B . kiadás

1952. december 14.

18 óra 15 perc

A diósgyőri nagyolvasztómű 1130 tonna nyersvasat, a durvahengerde blokksora 1243 tonna hengereltárut törlesztett lemaradásából december első 14 napjában

i vid SL/Tr/PE Ie

Sztálin elvtárs 73. születésnapjának közeledtével a Diósgyőri Kohászati Üzemekben is egyre jobb munkával hozzák közelebb az 1952. évi terv befejezésének időpontját.

A nagyolvasztómű

amely októberben és novemberben jelentős mennyiségű nyerssvassal maradt adósa népgazdaságunknak, most napról napra többet törleszt tartozásából. A szombat reggeltől vasárnap reggelig tartott műszakokban az I-es kohó 125.2 százalékos kiváló teljesítményt ért el. A grafikon szerinti termelés, a 480 perc teljes kihasználása Szeke-res Pál brigádjánál hozta a legjobb eredményt: 40 százalékkal túlteljesítette napi tervét.

A termelés szüntelen növelését az egyre szélesedő verseny-mozgalom is elősegíti. B. Tóth József, az I-es kohó főolvasztárának kezdeményezésére az I-es és II-es kohó valamennyi brigádja versenyre lépett a lemaradás behozásáért. Ennek eredménye, hogy december 1-től 14-ig 1130 tonna nyersvasat törlesztettek korábbi adósságukból a nagyolvasztómű dolgozói.

A durvahengerde blokksora

szintén tervének túlteljesítésével készül Sztálin elvtárs születésnapjára. A népek bécsi béketalálkozójának eseményeiről szóló hírek az eddigieknél is jobb munkára lelkesítették a blokksori brigádokat. Novák István ifibrigádja is békés életünkre, fiataljaink boldog jövőjére gondolt, amikor 58 tonna hengereltárut termelt terven felül a szombati műszakon. Grádwohl Zoltán brigádja 40 tonna hengerelt árut adott terven felül.

A diósgyőri durvahengerde blokksorának brigádjai a szombat reggeltől vasárnap reggelig tartó műszakokban elért eredményekkel 1243 tonnára növelték a december elseje óta terven felül termelt hengereltáru mennyiségét. /MTI/

II

MTI BELFÖLDI HIREK

B 43. kiadás

1952 december 14

17 óra 30 perc

Dolgozók tízezrei hallgatják a béke szavait

i Vid Gy/Tr/Hnó K

Baranya megyében eddig hatvan községben több ezer dolgozó részvételével rendezték meg azokat a kisgyűléseket, amelyekben a budapesti békekongresszus résztvevői beszámoltak kongresszusi elményeiről.

A pécsi járásbeli Olasz község délszláv parasztságra előtt Kaszapovics András Kossuth-díjas tisz. elnök, országgyűlési képviselő ismertette a békekongresszus határozatait. A nagysikerű békekisgyűlésen - amelyet mezőgazdasági tárgyú film vetítésével kötöttek egybe - a fiatalság fogadalmat tett arra, hogy a DISZ-szervezetet szervezőleg jobban kiépíti, - ezzel is harcol a békekongresszus határozatainak jobb végrehajtásáért.

Szabolcs megyében, Nyíregyházán az EM 61/2-es számú Építőipari Vállalat dolgozói közösen hallgatták meg Joliot Curie-nak a bécsi békekongresszuson elhangzott beszédét.

A béke szavai mélyen elgondolkoztatták a dolgozókat. Sokuknak eszükbe jutott a keserves múlt. Id. Wenzák József a beszéd után dolgozótársainak előbb arról beszélt, hogy milyen is volt a dolgozók élete a múltban. "Most 58 éves vagyok - folytatta azután - s csak most értem meg, hogy elismerik a munkámat. Tavaly Sztálin elvtárs születésnapján sztahenovista kitüntetést kaptam. Boldogan élünk most mindannyian s ezt a boldog életünket minden örökkel megvédjük."

Novák Ferenc sztahenovista főművezető is jól tudja, mit jelent egész népünk számára a béke. Valaha kőműveslegény volt s. békénk nagy építkezéseivel, a terv nagy építkezéseivel együtt fejlődött főművezetővé. Gyermekai közül az egyik építészmérnöknek készül. A lányá pedig nemrég írettségizett. "Hogy gyermekeim tanulhassanak, hogy én még többet építhessek, hogy tervünk még több nagy alkotásában vehessenek részt, ahhoz béke kell" - mondotta auna társai előtt.

Tóth György kubikus brigádvezetőben a kongresszusi beszámoló hatása alatt új békevállalás született meg. Brigádjával együtt elhatározták, hogy a kongresszus tiszteletére az eddigi 110 százalékról 120 százalékra emelik átlagteljesítményüket.

/Folyt.köv./ TL

M T I B E L F O L D I H I R E K

B 44. kiadás

1952 december 14

19óra — perc

/Dolgozók tízezrei...folyt/ i Vid Ggy/Tr/Hnó K

Somogy megyében Oreda kon szombaton délután több mint 150 dolgozó paraszt, parasztasszony ; gyűlt össze, hogy meghallgassák a bécsei békekongresszus közvetítését. Jóleső érzéssel jöttek el az "Ifju gárda" tizes-tagjai mellett a falu egyéni dolgozó parasztjai is. Mindannyian az állammal szembeni kötelezettségeik teljesítésével mutatták meg, hogy harcolnak a békeért. A termelőcsoporthoz mindenből 100 százalékon felül teljesítette beadását.

Joliet Curie beszéde után még sokáig együtt maradtak a falu dolgozói. Arról beszélgettek, hogyan veszi ki részét az ő falujuk a békeharóból. Konrád Erzsébet, a Magtermeltető Vállalat dolgozója büszkén mondta el, hogy a kongresszus előtti békehítten 176 százalékos teljesítményt ért el. Illés János, az "Ifju Gárda" tizes elnöke a tagság nevében tett ígéretet a jobb munkára.

/folyt. köv./

/A Magyar Színház és Filmművészeti Szövetség. . . 2.folyt./
Bc/Ma/PE Ie

Több hozzászólás után a közgyűlés megválasztotta a Magyar Színház- és Filmművészeti Szövetség új vezetőségét. A szövetség elnöke Nádasdy Kálmán Kossuth-díjas, a Magyar Népköztársaság kiváló művésze, az Operaház főrendezője, főtítkára Ladányi Ferenc, Kossuth-díjas, a Magyar Népköztársaság érdemes művésze, títkára Szilágyi Bea.

x x x

A Magyar Színház és Filmművészeti Szövetség III. konferenciája táviratban üdvözölte dolgozó néplünk szeretett vezérát, Rákosi Mátyást, a Szovjetunió Művészeti Szövetségét és a népek békekongresszusát. /MTI/

Π

M T I B E L F Ö L D I H I R E K

B 45. kiadás

1952. december 14.

20 óra - perc

Lendületesen gyűjtik a vasat a tolnai fiatalok

Tr/Ggy/PE Ie +5

Vasárnap Tolna-megye fiataljai általános vasgyűjtést rendeztek. Egyedül a bonyhádi DISz szervezet 150 fiatalot mozgósított. A brigádok már szombaton megkezdték az előkészületeket, s vasárnap kora reggeltől járták az utcákat, egymással versenyezve gyűjtötték a vashulladékot. Az általános gimnázium 6 VII. osztályos tanulóinak brigádja a délutáni órákig hét mázsa vasat és 60 kiló szinesfémot gyűjtött, míg az általános iskola VIII. osztályu tanulóinak brigádja öt mázsa vasat vitt be a MÁH vállalat bonyhádi gyűjtőhelyére.

Szekszárdon az általános fiúiskola VII/c. osztályos tanulói eddig negyven mázsa vasat gyűjtöttek. Ugyanebből az osztályból egy brigád a szomszédos Öcsény községbe ment, ahol négy mázsa vasat és husz kiló szinesfémot gyűjtöttek.

A falusi DISz szervezetek közül vasárnap a legjobb munkát a zombai fiatalok végezték, akik közül tizennégyen párosversenyben vasárnapig tiz mázsa vasat gyűjtöttek. /MTI/

Egy mázsa baromfit adtak be vasárnap délelőtt Beleg község dolgozó parasztjai

vid PE Ie

A Somogy-megyei Beleg tojásbegyűjtésben az élenjáró községek közé tartozik. Szombaton elérte a 119 százalékot, de már november 7.-én 103 százalékra állt. Ugyanakkor a baromfibegyűjtésben még csak két elezetségének 73 százalékát teljesítette. Ettől kezdve a községi tanács különös gondot fordított a baromfibegyűjtésre. Eredmény: az elmúlt héten már 92 százaléknál tartottak. Ekkor az MNDSz helyi szervezete a tanács végrehajtóbizottságával együtt elhatározta, hogy baromfibegyűjtőnapokkal is fellendítik a baromfibegyűjtést.

Vasárnap a községi tanács nőtagjai és az MNDSz aktívák sorra keresték fel a hátrálékos gazdákat s elmondták, hogy Sztálin elvtárs 73. születésnapját a község asszonyai úgy ünnepelhetik a legméltóbban, ha addigra az egész falu eleget tesz baromfibeadási kötelezettségének. A felvilágosító munka eredményeképpen vasárnap délig kerekken egy mázsa baromfit vittek be a község dolgozó parasztjai a földművesszövetkezethez, ami azt jelenti, hogy egyetlen vasárnap délelőtt a község egy harmadával csökkentette baromfibeadási hátrálékát. /MTI/

M T I B E L F Ö L D I H I R E K

B 46. kiadás

1952. december 14.

21 óra 50 perc

Időjárásjelentés .

& PE Ie

A Meteorológiai Intézet jelenti december 14.-én, vasárnap este 21 órakor:

Enyhe idő

Szűrazföldünk nyugati és középső részeinek időjárását az Atlanti óceán felől érkező enyhe páraduc légtömegek teszik továbbra is változékonyá.

Hazánkban vasárnap felhős volt az ég, a délelőtti órákban többfelé volt még kisebb eső. Az esti órákig beérkezett jelentések szerint Szombathelyen 6, Nagykanizsán 5, Békéscsabán 4 mm csapadék hullott. Nap közben a hőmérséklet 5-8, Szentgotthárdon 4, Szombathelyen csak 3 fokig emelkedett.

Budapesten vasárnap 21 órakor a hőmérséklet 4 fok, a tengerszintre átszámított légnyomás 752 mm, gyengén süllyedő irányzatú. Várható időjárás hétfő estig: felhős idő, holnap több helyen eső, reggeli ködképződés, mérsékelt déli-délnyugati szél, a hőmérséklet kissé csökken.

hétfőn:

Várható hőmérsékleti értékek Budapestre reggel 1-3, délben 4-6 fok között. /MTI/

M T I B E L F Ö L D I H I R E K

B 47. kiadás

1952. december 14.

22 óra 35 perc

Ünnepi kórushangverseny a Zeneművészeti Főiskolán Kodály Zoltán 70. születésnapja tiszteletére

t KC/PE Ie 5

↳senki Imre Kossuth-díjas karnagy vezényletével

Kodály Zoltán kétszeres Kossuth-díjas zeneszerző 70 születésnapja tiszteletére vasárnap este ünnepi kórushangversenyt rendeztek a Zeneművészeti Főiskola nagytermében. A hangverseny közönsége forró szeretettel üdvözölte a 70 éves Kodály Zoltánt. A részvevő énekkarok tagjainak nevében a békéstarhosi zenekonzervatórium egyik kis növendéke köszöntötte fel a mestert.

- Az éneklő magyar ifjúság nevében nagy szeretettel köszöntjük a hetvenedik születésnapját ünneplő Kodály Zoltánt - mondotta. - Köszönjük, hogy megtanított minket a magyar népdal szeretetére, köszönjük azt a sok szép művet, melyet a gyermekek számára írt. Kívánjuk, hogy sok-sok éven át éljen erőben és egészségben. Kérjük, hogy minél több szép új művel ajándékozzon meg bennünket.

Az ünnepi műsorban a békéstarhosi konzervatórium növendékei Gulyás György vezényletével előadták a "Köszöntő", "Zöld erdőben", "Süket sógor", "Pünkösdlő", "Vejnemőjnen muzsikál", "Turót eszik a cigány" és "Lengyel László" című kórusműveket. A hajduszóváti "Kodály Zoltán" tisztes énekkara Kodály három népdalát, a "Gömöri dal"-t és három biciniumot adott elő Szatmári Pál vezényletével. A Vasas Központi Népi Együttes kórusa a "Kádár Kata" című egy szólamu népballadát és a "Mátrai képek"-et mutatta be András Béla vezényletével.

A szünetben a részvevő kórusok képviselői átnyújtották a 70. születésnapját ünneplő Kodály Zoltánnak ajándékaikat. A hajduszóváti énekkar saját gyűjtésű népdalainak kottáit, a békéstarhosi zenekonzervatórium növendékei pedig Kodály kórusaiból készült hangfelvételeiket adták át. A Vasas Központi Népi Együttes tagjai a vas- és fémipari dolgozók nevében bronz szobrot nyújtottak át Kodály Zoltánnak. A Népművészeti Intézet himzett terítővel és remekbe készült mázas cserépkulaccsal ajándékozta meg a nagy zeneszerzőt.

Szünet után a Magyar Rádió énekkara Darázs Árpád vezényletével Kodály "Esti dal"-át és a "Jézus és a kufárok" című művet adta elő, a Magyar Néphadsereg Központi Művészegyüttesének énekkara Forrai Miklós vezényletével a "Fölszállott a páva", a "Karádi nóták", és a "Huszt" című kórusműveket adta elő. A Magyar Állami Népi Együttes ének- és zenekara a "Csatadal" és a "Kállai kettős" című műveket mutatta be. Az ünnepi műsor befejező számaként valamennyi kórus részvételével a "Magyarokhoz" című kórusművet adták elő Vársárhelyi Zoltán Kossuth-díjas karnagy vezényletével. /MTI/

↳Pászti Miklós vezetésével é g e

IL